

Lokale sportagenda 2014-2018

Onderzoek naar actuele thema's en vraagstukken van het sport-en beweegbeleid van plattelandsgemeenten

Corine Koning

Afstudeerscriptie Sport en Bewegen
Hogeschool INHolland Haarlem

Lokale sportagenda 2014-2018

Onderzoek naar actuele thema's en vraagstukken van het sport-en beweegbeleid van plattelandsgemeenten

Student: Corine Koning (483863)
Opdrachtgever: Vereniging Sport en Gemeenten
Opleiding: Hogeschool INHolland Haarlem,
Sport en Bewegen, cohort 09-10
Afstudeerbegeleider: Marije Baart de la Faille - Deutekom
Inhoudelijk deskundige: Ronald Huijser
SLB-er: Kiem Thé

Haarlem, 27 mei 2013

Voorwoord

Voor u ligt het rapport welke het resultaat is van een interessant maar complex afstudeeronderzoek. De afgelopen vier maanden dat ik aan dit onderzoek heb gewerkt heb ik ervaren als een trip door een voor mij tot dan toe onbekend land. Het onbekende land staat symbool voor het domein 'sport en gemeenten'. Tijdens de trip heb ik mij gefocust op een bepaald gebied namelijk de plattelandsgemeenten. In de beginfase was ik een soort van verdwaald; ik had moeite met de afbakening van het onderzoek. Met alleen de bagage van de opleiding Sport en Bewegen ging ik het niet redden. Ik moest mij meer gaan verdiepen in de opdracht. Vereniging Sport en Gemeenten, de instelling waar ik de opdracht voor uitvoerde, heeft mij als specialist in het gebied van sport en gemeenten op weg geholpen. Gedurende de reis werd ik nieuwsgieriger en leerde ik het 'land' steeds beter kennen. Nu de reis is gestopt, ben ik tevreden over de weg die ik heb afgelegd. Het rapport, wat te beschouwen is als het reisverslag, is wat mij betreft een goed document waar anderen mensen die zich met hetzelfde land bezig houden wat aan hebben. Het feit dat ik de tocht individueel heb afgelegd, was voor mij een meerwaarde. Het heeft moeite gekost om de opdracht individueel af te mogen afleggen, maar de moeite is het zeker waard geweest.

Gedurende het proces heb ik steun gekregen van verschillende mensen en instanties. Op de eerste plaats wil ik Dhr. Huijser bedanken, de afstudeerbegeleider van Vereniging Sport en Gemeenten. Vooral op inhoudelijk vlak heb ik zijn ondersteuning nodig gehad. Ik ben erg blij met de manier waarop ik zelfstandigheid aan de slag kon gaan. Naast Dhr. Huijser wil ik de andere collega's van VSG bedanken voor de fijne werksfeer. En ik heb het enorm op prijs gesteld een aantal bijeenkomsten van de VSG te mogen bijwonen. Op de tweede plaats wil ik de begeleider vanuit de opleiding Sport en Bewegen bedanken, Mevr. Baart de la Faille - Deutekom. Zij heeft vooral ondersteund waar het gaat om de onderzoeksvaardigheden en het verwerken van het onderzoek in een scriptie. Daarnaast wil ik mijn dankwoord uitbrengen richting alle gemeenten die de vragenlijsten hebben ingevuld, en in het bijzonder de gemeenten die hebben meegewerkt aan de interviews. De respondenten hebben stuk voor stuk vol passie en overgave hun verhaal gedaan wat mij alleen maar meer heeft gemotiveerd de opdracht tot een goed resultaat te brengen. Tot slot wil ik ook mijn ouders, broers, en vrienden bedanken voor de mentale support, wat evenmin belangrijk is geweest om de eindstreep te halen.

Ik wens u veel leesplezier.

Corine Koning

Samenvatting

In opdracht van Vereniging Sport en Gemeenten is dit onderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek is gekeken naar thema's en beleidsspeerpunten van het sport-en beweegbeleid. Daarbij is de aandacht gevestigd op plattelandsgemeenten. Aanleiding voor het onderzoek was de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen van 2014. De veronderstelling was dat plattelandsgemeenten ondersteuning kunnen gebruiken bij de invulling van het sport-en beweegbeleid. Maar op welke wijze kunnen die gemeenten worden ondersteund? Om daar antwoord op te geven is het op de eerste plaats vastgesteld wat de definitie is van een plattelandsgemeente. Vervolgens is bekeken aan welke ontwikkelingen (plattelands)gemeenten de afgelopen jaren onderhevig waren of momenteel aan onderhevig zijn, zowel op economisch, politiek als demografisch gebied. De andere vraagstukken die worden behandeld in dit onderzoek hebben betrekking op de vergelijking tussen stedelijke en plattelandsgemeenten, de prioriteit van diverse beleidsvoornemens en de visie van plattelandsgemeenten op de toekomst.

In het onderzoek is gebruik gemaakt van drie methoden om informatie te verkrijgen. Er is begonnen met bestudering van literatuur, waarmee een theoretisch kader is opgesteld. De desk research werd gevolgd door kwantitatief onderzoek door middel van het afnemen van een vragenlijst onder alle gemeenten in Nederland. Het kwalitatieve onderzoek vormde de laatste fase van dit onderzoek, bestaande uit interviews met zeven plattelandsgemeenten.

Uit de resultaten bleek dat de definitie van een plattelandsgemeenten lastig is te concretiseren, omdat er geen duidelijke grenswaarden zijn die op dezelfde wijzen worden gehanteerd. Krimp, vergrijzing, decentralisatie en gemeentelijke herindelingen zijn trends waar gemeenten mee te maken hebben. Daarin is ook de vergelijking gemaakt tussen plattelandsgemeenten en stedelijke gemeenten. Zowel de verschillen, als de overeenkomsten zijn in beeld gebracht. De vergelijking tussen de stedelijke en plattelandsgemeenten is ook gemaakt waar het gaat over het sport-en beweegbeleid. Zowel inhoudelijk als de vorm waarin het beleidsterrein sport en bewegen is uitgewerkt in nota's is nader bekeken.

De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat plattelandsgemeenten zich in een roerige periode begeven door de trends en ontwikkelingen op verschillende vlakken (economisch, politiek en demografisch). Er zullen keuzes gemaakt moeten worden, maar het uitgangspunt blijft om zoveel mogelijk mensen in beweging te brengen en te houden. Het huidige aanbod moet waar mogelijk in stand worden gehouden, dicht bij de mensen. Waar dat niet mogelijk is, moet de gemeente dat accepteren en op zoek gaan naar de oplossingen. Wat de beste en meest acceptabele oplossing is, is per gemeente verschillend. Maatwerk is de sleutel. Maar de plattelandsgemeenten zien ondanks de strubbelingen een positieve toekomst tegemoet.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Inleiding onderzoek	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Probleemstelling	8
1.3 Leeswijzer	8
2. Theoretisch kader	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Indeling categorieën gemeente	9
2.2.1 Inwonersaantallen	9
2.2.2 Plattelandsgemeenten en kleine kernen	9
2.2.3 Koppeling naar onderzoek	10
2.3 Ontwikkelingen van invloed op plattelandsgemeenten	11
2.3.1 Decentralisatie en gemeentelijke herindeling	11
2.3.2 Burgerparticipatie	11
2.3.3 Bevolkingssamenstelling en centralisatie	11
2.3.4 Koppeling naar onderzoek	11
2.4 Sport- en beweegbeleid.....	12
2.4.1 Bestuurlijke achtergrond	12
2.4.2 Thema's van lokaal sport-en beweegbeleid.....	12
2.4.3 Lokaal sport-en beweegbeleid in landelijk perspectief.....	14
2.4.4 Koppeling naar onderzoek	14
3. Methode	15
3.1 Inleiding	15
3.2 Desk research.....	15
3.3 Enquête	15
3.4 Interviews.....	16
3.5 Analyse	16

4. Resultaten	17
4.1 Inleiding	17
4.2 Resultaten enquête	17
4.2.1 Algemeen	17
4.2.2 Trends	18
4.2.2 Sport-en beweegbeleid	20
4.2.3 Beleidsspeerpunten.....	22
4.3 Resultaten interviews	24
4.3.1 Algemeen	24
4.3.2 Trends	24
4.3.3 Sport-en beweegbeleid	25
4.3.4 Beleidsspeerpunten.....	25
4.3.5 Toekomst; tips en tricks.....	28
5. Conclusies en aanbevelingen	29
5.1 Inleiding	29
5.2 Conclusies	29
5.3 Aanbevelingen	30
Discussie.....	31
Bronvermelding	32
Bijlagen.....	34
Bijlage 1: vragenlijst enquête	34
Bijlage 2: topiclijst interview	39

1. Inleiding onderzoek

1.1 Inleiding

In maart 2014 zijn de volgende gemeenteraadsverkiezingen. Na de zomer 2013 zullen lokale partijen beginnen met het schrijven van hun partijprogramma's. VSG wil graag met partners NOC*NSF, VNG en NISB thematische voorzetten doen voor de invulling van de sportparagraaf in deze partijprogramma's.

In de praktijk ziet VSG steeds grotere verschillen ontstaan in het te voeren sport- en beweeg beleid in grote (stedelijke) gemeenten en kleine (plattelands) gemeenten. De VSG zou graag zien dat alle gemeenten sport op de kaart hebben staan. De gedachte is dat met name de kleine (plattelands) gemeenten inhoudelijke ondersteuning kunnen gebruiken bij het bepalen en invullen van hun visie en beleid op lokale sport. Plattelandsgemeenten zijn gemeenten die bestaan uit relatief veel kleine (woon)kernen. Kenmerkend voor deze gemeenten is dat ze over het algemeen geconfronteerd worden met een groter spanningsveld tussen taken die gemeenten moet uitvoeren en de capaciteit waarover ze beschikken. Daarnaast zorgen trends zoals vergrijzing, ontgroening en krimp ervoor dat vooral plattelandsgemeenten onder grote druk komen te staan (KU Leuven, 2012). Dit heeft voor sport onder andere tot gevolg dat sportaccommodaties niet meer optimaal worden benut en kleine sportverenigingen het moeilijk krijgen. Daarbij komt dat sport en bewegen een beleidsterrein is waaraan de gemeenten autonoom invulling aan kunnen geven. Dit schept de mogelijkheid tot het ontstaan van grote lokale verschillen omdat iedere gemeente zelf kan bepalen hoe dit beleidsterrein in te richten. (Vereniging Sport en Gemeenten, 2010). In tijden van crisis moet er financieel gekort worden, en is sport mogelijk een van de beleidsterreinen waar op bespaard zal worden.

Met dit onderzoek worden plattelandsgemeenten onder de loep genomen. De kenmerken en problematiek die geschetst wordt rond deze groep gemeenten zal worden geconcretiseerd, alvorens men kijkt hoe het beleidsterrein van sport en bewegen zich heeft gemanifesteerd binnen de gemeenten. Het doel van het onderzoek is te bepalen waarin plattelandsgemeenten ondersteund kunnen worden waar het gaat om invulling van het sport-en beweegbeleid. Volgend op het onderzoek wordt er specifiek voor de plattelandsgemeenten een handleiding ontwikkeld waarin een aantal bouwstenen staan omschreven. Zo kunnen gemeenten op een verantwoorde en effectieve manier invulling geven aan het beleidsterrein sport en bewegen op lokaal niveau.

1.2 Probleemstelling

Op grond van de bovenstaande casus is de volgende doelstelling voor het onderzoek geformuleerd:

In vier maanden zal in kaart worden gebracht welke actuele thema's en vraagstukken er leven bij de plattelandsgemeenten om deze vervolgens te rubriceren en uit te werken in bouwstenen voor de lokale sportagenda 2014-2018.

Om de doelstelling te kunnen behalen, zal in dit onderzoek antwoord worden gegeven op de hoofdvraag. De hoofdvraag is als volgt:

Waarin kunnen plattelandsgemeenten ondersteund worden met betrekking tot de ontwikkeling van het lokale sport-en beweegbeleid in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2014?

De volgende deelvragen dienen ter ondersteuning van de hoofdvraag:

- Wat zijn plattelandsgemeenten?
- Met welke politieke, economische en politieke ontwikkelingen hebben plattelandsgemeenten de afgelopen jaren te maken gehad?
- Welke verschillen in beleidskeuzes zijn waar te nemen tussen stedelijke en plattelandsgemeenten?
- Wat waren speerpunten en prioritaire thema's van het sport-en beweegbeleid van de afgelopen collegeperiode(s) binnen plattelandsgemeenten?
- Welke visie hebben plattelandsgemeenten ten aanzien van de ontwikkeling van het huidige sport-en beweegbeleid?

1.3 Leeswijzer

Dit rapport is opgedeeld in een aantal hoofdstukken. Na de inleiding (hoofdstuk 1) volgt het theoretisch kader. Dat is de bundeling van de informatie uit het bronnenonderzoek. Het theoretisch kader dient als raamwerk waar de rest van het onderzoek binnen plaatsvindt. In hoofdstuk 3 staat beschreven welke instrumenten zijn gebruikt voor dit onderzoek en de verantwoording voor keuzes van de gebruikte methoden. Hoofdstuk 4 bevat de resultaten van de onderzoeksmethoden die zijn toegepast. Na hoofdstuk 4 volgen de conclusies van het onderzoek. Het rapport wordt afgesloten met een discussie, een beschouwing van de onderzoeker op het onderzoek en het onderzoekssproces.

2. Theoretisch kader

2.1 Inleiding

In de literatuurstudie is onderzocht wat de definitie is van plattelandsgemeenten of welke diverse definities van het begrip worden gehanteerd. In deze studie is ook gekeken naar de politieke, economische en maatschappelijke ontwikkelingen die zich de laatste jaren hebben voorgedaan binnen (plattelands)gemeenten. Vervolgens is het sport-en beweegbeleid nader bestudeert in de literatuur. Er is gekeken naar de inhoud van het sport-en beweegbeleid en wat de overheid doet op dit terrein. De uitkomsten van de desk research zorgen voor een beter en completer beeld van de categorie gemeenten die in dit onderzoek centraal staat en aan welke problemen zij onderhevig zijn. Tevens verschaffen de bronnen meer zicht op de inhoud van het sport-en beweegbeleid. De literatuurstudie vormt een fundament voor het vervolg van het onderzoek.

2.2 Indeling categorieën gemeente

2.2.1 Inwonersaantallen

Nederland telt sinds 1 januari 2013 408 gemeenten (www.cbs.nl). De gemeenten zijn op te delen in verschillende categorieën op basis van verschillende criteria. Uit de literatuur blijkt dat het inwonersaantal een van de meest voorkomende criteria is waar onderscheid tussen gemeenten op wordt gebaseerd. De termen kleine, middelgrote en grote gemeenten worden vaak gehanteerd. Daarbij wordt het inwonersaantal als criterium gebruikt. Het CBS koppelt de volgende aantallen aan de categorieën: kleine gemeenten: minder dan 50.000 inwoners, middelgrote gemeenten: 50.000 tot 100.000 inwoners, grote gemeenten: 100.000 of meer inwoners. Door het CBS worden ook andere aantallen als afbakening gebruikt, variërend van vijf tot acht groepen. Daar zijn geen definities aan gekoppeld zoals grote of kleine gemeenten. Ook door andere instanties, zoals Vereniging van Nederlandse gemeenten en Platform middelgrote gemeenten worden gemeenten ingedeeld op inwonersaantallen. Hier is geen eenduidig patroon van indelen in terug te vinden.

2.2.2 Plattelandsgemeenten en kleine kernen

In dit onderzoek is de categorie plattelandsgemeenten geselecteerd door Vereniging Sport en Gemeenten. Stedelijke gemeenten en plattelandsgemeenten zijn begrippen die vaak als categorisering van gemeenten wordt gebruikt. Uit diverse bronnen blijkt dat men uiteenlopende definities gebruikt van deze begrippen. Toegespitst op de demografische omschrijving worden stedelijke gemeenten onder andere gedefinieerd als gemeenten met meer dan 100.000 inwoners (Denters, van Heffen – Oude-Vrielink, 2004), (www.encyclo.nl). In een publicatie van het CBS over buurten in Nederland komt de indeling naar stedelijkheid voor. De groepen zijn onderverdeeld in zeer sterk stedelijk, sterk stedelijk, matig stedelijk, weinig stedelijk en niet stedelijk. Welk criterium is gebruikt bij de totstandkoming van deze groepen is niet te herleiden uit te publicatie. Het begrip plattelandsgemeente is ook een niet eenduidig gedefinieerd begrip. In een enkel geval wordt het begrip plattelandsgemeente toegelicht. Het blijkt dat rurale gemeenten, zoals plattelandsgemeenten ook wel worden genoemd, veelal omschreven worden als gemeenten die bestaan uit meerdere kleine kernen (www.overheid.nl). Deze omschrijving is variabel. In de nota kleine kernen gemeente Oost Gelre staat een pragmatische omschrijving van kleine kernen die volgens het document landelijk wordt gehanteerd. De omschrijving is als volgt: een kern is in sociologische zin een dorp dat als leefeenheid voor de primaire behoeften van haar bewoners als zelfverzorgend kan worden gezien. Een kern onderscheidt zich van buurtschappen door de zelfverzorgendheid en onderscheidt zich van wijken door een relatief sterke geografische en/of sociale geografische afzondering. Betreffende de bevolkingsgrootte is de ondergrens 500 inwoners en de bovengrens 5000 inwoners. (gemeente Oost Gelre, 2006). In de nota wordt beweert dat deze omschrijving landelijk wordt gehanteerd. Desondanks blijkt uit overige bronnen dat er andere maatstaven voor de bevolkingsgrootte worden gehanteerd. In het rapport 'De toekomst van leefbaarheid in kleine kernen' (Elshof, Schoot, 2012) worden twee definities aangehaald, die van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK). Het CBS hanteert voor kleine kernen een aantal van 500 tot 2000 inwoners. Volgens het rapport beweert de LVKK dat tien jaar geleden een kleine kern een dorp was met maximaal 2000 inwoners. Nu, in 2012, ligt de grens van een kleine kern op maximaal 6000 inwoners (Elshof, Schoot, 2012). De ondergrens voor een

kleine kern ligt op 500 inwoners. Onder de 500 inwoners worden de dorpjes en gehuchten 'hele kleine kernen' genoemd. In de beleidsvisie 2011-2015 van de LVKK wordt geen definitie gegeven van kleine kernen. Het gaat in het document vaak over het platteland. Dat geeft een verband weer tussen plattelandsgemeenten en kleine kernen, een bevestiging van de eerder gegeven omschrijving van plattelandsgemeenten. Vergelijkbaar met Elshof en Schoot (2012), heeft Noordzij (2008) definities van het CBS en de LVKK weergegeven in het rapport 'Leefbaarheidsplannen en kleine kernen'. Het CBS hanteert volgens dit rapport een maximaal aantal inwoners van 2000. Dat is in overeenstemming met Elshof en Schoot (2012). De LVKK geeft geen maximum aantal inwoners (meer) aan, maar zegt: "Een kleine kern is een kleine kern als bewoners dat zo voelen". (Noordzij, 2006). De omschrijving van Noordzij (2006) komt beter overeen met de beleidsvisie van de LVKK. Een derde definitie die Noordzij (2006) heeft toegevoegd aan zijn rapportage is de definitie die provincies hanteren. Elke provincie hanteert een eigen definitie voor de benaming 'kleine kernen' met een zelf bepaald maximum aantal inwoners, variërend van 1000 tot 6000 inwoners. Het maximum van 6000 komt overeen met de het aantal dat de LVKK volgens Elshof en Schoot (2012) hanteert. Vervoordeldonk (2004) heeft kleine kernen gedefinieerd als dorpen met maximaal 3000 à 4000 inwoners. Bovendien zijn er geen wijken te onderscheiden in een kleine kern. De definitie van kleine kernen komt niet in alle gevallen tot stand op basis van bewonersaantallen. Smaal e.a. (2005) hebben in hun onderzoek kleine kernen gedefinieerd als: aaneengesloten bebouwde gebieden van minimaal 5 hectare met 10-2000 woningen. In het onderzoek van Smaal e.a. (2005) wordt platteland in verband gebracht met kleine kernen. Wederom een bevestiging van de eerder gegeven omschrijving van plattelandsgemeenten.

2.2.3 Koppeling naar onderzoek

Voor het vervolg van het onderzoek is het nodig dat er een duidelijke afbakening van de te onderzoeken groep is. Uit de literatuur blijkt dat bij de categorie plattelandsgemeenten vaak gesproken wordt over gemeenten met meerdere (kleine) kernen. Dit zal een van de uitgangspunten zijn bij de keuze van de gemeenten voor de interviews. In de enquête zal over dit onderwerp een of meerder vragen worden opgenomen, zodat in kaart kan worden gebracht welke gemeenten uit meerdere kernen bestaan. Er zal ook gevraagd worden naar inwonersaantallen, maar dat zal geen doorslaggevend criterium zijn voor de selectie van plattelandsgemeenten.

2.3 Ontwikkelingen van invloed op plattelandsgemeenten

2.3.1 Decentralisatie en gemeentelijke herindeling

Een trend die de laatste jaren landelijk is ingezet is de decentralisatie van overheidstaken naar provincies en gemeenten. Dit houdt in dat de rijksoverheid meer taken aan gemeenten en provincies overdraagt. Gemeenten en provincies krijgen zo meer te zeggen over onderwerpen die dicht bij hun inwoners staan. En de rijksoverheid kan hierdoor kleiner worden (www.rijksoverheid.nl).

De P10, een samenwerkingsverband van de tien grootste plattelandsgemeenten, is in de veronderstelling dat door decentralisatie met minder geld meer voor de burgers gedaan moet worden. Desondanks is hun visie positief. De tien gemeenten zijn ervan overtuigd beter te kunnen sturen op de leefbaarheid van het platteland dan de landelijke overheid.

Decentralisatie is een ontwikkeling die samen gaat met de gemeentelijke herindeling die zijn intrede in 2005 heeft gedaan. Door de gemeentelijke herindeling zijn veel kleine kernen ontstaan. Tegelijkertijd zijn de lijnen met de overheid langer geworden.

2.3.2 Burgerparticipatie

Burgerparticipatie gaat een steeds grotere rol spelen binnen gemeenten. Het doet zich in vele vormen voor. Het kan gaan van het creëren van draagvlak tot aan het zelf ontplooiën van initiatieven. De lokale overheid koerst op zoveel mogelijk zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van de burger, als gevolg van krimpende budgetten. Bijna elke provincie heeft tegenwoordig een Vereniging van Kleine Kernen. Binnen deze verenigingen kunnen bewoners uit plattelandsgemeenten hun mening laten horen betreffende zaken die spelen binnen de gemeente.

2.3.3 Bevolkingssamenstelling en centralisatie

De leeftijdsopbouw van de bevolking in kleine kernen is vrijwel gelijk aan de gemiddelde leeftijdsopbouw in Nederland (Smaal e.a., 2005). Dit betekent dat de landelijke trend van vergrijzing en ontgroening en krimp is terug te zien op gemeentelijk niveau. Volgens Smaal e.a. (2005) zijn er geen aanwijzingen dat deze ontwikkeling op het platteland sterker is dan bij stedelijke gebieden. Maar in rurale gemeenten is de ontwikkeling wel sterk merkbaar. Het heeft directe gevolgen voor het ruimtegebruik, het voorzieningsniveau, de leefbaarheid en het sportaanbod in de eigen omgeving (Sportkracht 12). Voorzieningen worden minder optimaal benut, waardoor panden leeg komen te staan. Dat geldt ook voor sportaccommodaties. Daarnaast zorgt een veranderde bevolkingssamenstelling ook voor andere leefpatronen en leefstijlen. Voor economische activiteiten zoals sport, opereren mensen steeds meer op regionaal niveau. Voorzieningen zullen meer gecentraliseerd worden, zodat het voor gemeenten financieel minder belastend wordt.

De Raad landelijk gebied constateert dat het aantal min of meer complete, op zichzelf staande kleine kernen in het landelijk gebied, geleidelijk is afgenomen en nog verder zal teruglopen. De trend van centralisatie komt daarin tot uiting. Door de centralisatie loopt het gevoel van sociale cohesie binnen de kleine kernen terug. Verstedelijk van het platteland lijkt daarmee in gang gezet.

2.3.4 Koppeling naar onderzoek

Met de trends die zich voordoen is te constateren dat het sportaanbod in gemeenten met kleine kernen onder druk staat. De ontwikkelingen staan met elkaar in verbinding. Met de gemeentelijke herindeling zijn overheidstaken meer gedecentraliseerd naar het lokaal bestuur. Gemeenten worden zelf meer verantwoordelijk gehouden. Zij verschuiven vervolgens deels verantwoordelijkheden naar de burgers. Maar de samenstelling van de bevolking veranderd: er komen steeds meer ouderen bij. Daar tegenover staat dat de mobiliteit toeneemt en mensen steeds meer regionaal opereren. Voorzieningen in de kleine kernen zijn niet meer rendabel om te blijven voortbestaan en er vindt centralisatie plaats. Kleine sportvoorzieningen en sportclubs verdwijnen. Uit de beleidsbrief Sport: *“Sport en Beweging in Olympisch Perspectief”* blijkt dat het kabinet landelijke gebieden en krimpgebieden typeert als gebieden waar het sport-en beweegaanbod verschaalt. In dit onderzoek zal gekeken worden hoe plattelandsgemeenten omgaan met de ontwikkelingen en hoe dit tot uiting komt in het sport-en beweegbeleid.

2.4 Sport- en bewegbeleid

2.4.1 Bestuurlijke achtergrond

Sport en bewegen is een beleidsterrein waaraan gemeenten, volstrekt autonoom, zonder nadere wet- en regelgeving, inhoud mogen en kunnen geven (www.sportlokaalsamen.nl). Op lokaal niveau zijn veel mogelijkheden om verbindingen te leggen tussen verschillende beleidssectoren binnen het gemeentelijk domein (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2011). Dit schept de mogelijkheid voor gemeenten om creatieve en innovatieve plannen te ontwerpen. Het kan ook betekenen dat gemeenten andere prioriteiten stellen en weinig aandacht besteden aan het beleidsterrein sport en bewegen. Of sport en bewegen binnen de gemeenten een eigen beleidsterrein heeft, hangt mede af van de grootte van de gemeente. Grote en middelgrote gemeenten hebben vaak een apart sport-en bewegbeleid en een afdeling sport. Bij de kleinere gemeenten is het vaak een onderdeel van een algemener beleidsterrein, zoals onderwijs, welzijn of gezondheid. Uit het onderzoek Integraal, interactief en SMART (2011), uitgevoerd door het Mulier Instituut, blijkt dat twee derde van de ondervraagde gemeenten een beleidsnota sport en bewegen heeft. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat de looptijd van de beleidsnota's per gemeente verschilt. Dit verschijnsel wordt onderbouwd door diverse nota's die zijn gevonden in deze literatuurstudie (Gemeente Millingen aan de Rijn, 2010; Gemeente De Bilt, 2011; Gemeente Tilburg, 2011; Gemeente Groningen, 2009). De looptijden verschillen sterk van elkaar. Sommige nota's zijn gelden voor een periode van vier jaar, andere weer voor vijf jaar of langer. Daarmee verschilt ook het aanvangsjaar en eindjaar per nota. De gemeenteraadsverkiezingen van 2014 zullen een verschillende uitwerking hebben op het lokale sport- en bewegbeleid, omdat de collegeperiode niet aansluit op de beleidsperiode.

2.4.2 Thema's van lokaal sport-en bewegbeleid

Vereniging Sport en Gemeenten heeft in 2010 het Visiedocument Nederland Sportland ontwikkeld. In dit document presenteert de VSG een aantal modellen van lokaal sport-en bewegbeleid die gemeenten kunnen hanteren. De aanleiding voor het uitwerken van de modellen waren gemeenteraadsverkiezingen van 2010 en de daarop volgende periode van programma-en collegevorming. De centrale thema's die in het visiedocument worden genoemd zijn: sportstimuleringsbeleid, accommodatiebeleid, sport, bewegen en gezondheid, maatschappelijke verbondenheid, city-marketing, innovatie, werkgelegenheid.

Onderstaand schema geeft weer dat het sportstimuleringsbeleid en het accommodatiebeleid het fundament vormen van een sport-en bewegbeleid. Deze twee terreinen samen wordt het sportstimuleringsmodel genoemd. De VSG veronderstelt in het document dat het sportstimuleringsmodel het beleid is dat we minimaal mogen achten in elke gemeente.

MODEL 4: HET INTEGRALE MODEL

Er is een aantal gemeentelijke sportnota's bekeken in deze studie. Het blijkt dat er veel thema's aandacht krijgen die ook in het visiedocument zijn genoemd, zoals sportstimulering, accommodaties en sport in relatie tot gezondheid. Andere thema's die vaak terugkeren in de gemeentelijke nota's zijn sportverenigingen, topsport en talentontwikkeling en sport en onderwijs.

2.4.3 Lokaal sport-en beweegbeleid in landelijk perspectief

Ondanks het feit dat het sport-en beweegbeleid voornamelijk een gemeentelijke aangelegenheid is, heeft het kabinet met de beleidsbrief “Sport en Bewegen in Olympisch perspectief” de hoofdlijnen geschetst van het sport-en beweegbeleid. In deze beleidsbrief formuleren zij drie prioritaire thema’s:

- Sport en bewegen in de buurt
- Werken aan een veiliger sportklimaat
- Uitblinken in sport

Met de beleidsbrief willen zij bijdragen aan een vraaggericht lokaal sport-en beweegaanbod en het stimuleren van meer lokaal maatwerk. Het thema ‘Sport en Bewegen in de buurt’ is verder uitgewerkt in het programma Sport en Bewegen in de Buurt. Met het programma wil de landelijke overheid samen met gemeenten, de sport en het bedrijfsleven eraan bijdragen dat er lokaal (meer) kansrijke verbindingen ontstaan tussen sport-en beweegaanbieders en andere partijen (Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport, 2011). Op lokaal niveau is de uitvoering van het programma voornamelijk merkbaar door de inzet van 2900 buurtsportcoaches, voorheen bekend als combinatiefunctionarissen. Dit zijn sleutelfiguren die de verbinding leggen tussen de verschillende partijen, zodat sport –en bewegen in de eigen omgeving (beter) mogelijk wordt gemaakt. De buurtsportcoaches worden door de diverse partners tezamen gefinancierd.

Naast het programma Sport en bewegen in de Buurt, is ook het Olympisch Plan 2028 opgesteld. Met dit plan heeft Nederland de ambitie om in 2016 een sportland te zijn. In het OP 2028 worden acht ambities omschreven waar in 2016 aan voldaan zou moeten worden. De ambities zijn op landelijk niveau omschreven, maar zullen in de praktijk ook op gemeenteniveau vormgegeven worden, omdat sport een gemeentelijke aangelegenheid is. Het kabinet dat in 2012 plaats heeft genomen ondersteunt het Olympisch Plan 2029 niet, met name met het oog op organisatie van de Olympische Spelen. In hoeverre de ambities uit het plan nog gestalten zullen krijgen op lokaal niveau is afwachten.

2.4.4 Koppeling naar onderzoek

Voor het onderzoek is het belangrijk te realiseren dat sport een terrein is waar gemeenten hun eigen invulling aan mogen geven, wat zijn voor-en nadelen heeft. Het is daarom nuttig om gemeenten handvatten aan te bieden om sport en bewegen binnen de grenzen van de gemeenten op de kaart te zetten. De landelijke overheid doet (of deed) dat met onder anderen het Olympisch Plan 2028 en het programma Sport en Bewegen in de Buurt. Of deze programma’s daadwerkelijk landen op lokaal niveau is en blijft de vraag. In dit onderzoek worden de veel terugkerende beleidsvoornemens voorgelegd en wordt bekeken welke prioriteit de gemeenten toekennen aan de speerpunten.

3. Methode

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt besproken welke methodes zijn gebruikt bij het onderzoek. Het onderzoek bestond grofweg uit drie delen; een bronnenonderzoek, kwantitatief onderzoek onder alle gemeenten in Nederland en ondersteunende interviews. In de volgende paragrafen wordt ieder onderdeel nader toegelicht. De praktische uitvoering van het onderzoek zal daarmee duidelijk worden. Onder andere komt aan de orde hoe de respondentengroep voor de enquête en interviews zijn samengesteld en hoe de enquête en interviewvoorbereiding tot stand zijn gekomen. In de vijfde en laatste paragraaf van dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe de verkregen data zijn geanalyseerd.

3.2 Desk research

De eerste fase van het onderzoek bestond uit het bestuderen van de literatuur met betrekking tot definitiebepaling(en), actuele trends en vormgeving van een sport-en beweegbeleid.. De thema's zijn gekozen op basis van de deelvragen, omdat de theorie als ondersteuning dient bij de (gedeeltelijke) beantwoording van een aantal deelvragen. Er is gekozen te starten met een literatuuronderzoek om een goed beeld te krijgen van de categorie gemeenten die centraal staan in dit onderzoek en met welke trends en ontwikkelingen zij te maken hebben. Om een goede indicatie te krijgen van een inhoud van een sport-en beweegbeleid is daar ook aandacht aan besteed in de desk research. De fase waarbinnen het literatuuronderzoek plaatsvond dient als oriëntatiefase. Aan de hand van de desk research zijn er vragen en beleidsvoornemens geformuleerd voor de enquête en de interviews. Er zijn momenteel 408 gemeenten in Nederland. Er is bewust voor gekozen geen beleidsanalyses uit te voeren. In het kader van dit onderzoek vergde dat teveel tijd, aangezien de respondentengroep op basis van de literatuur niet was vast te stellen.

3.3 Enquête

In de tweede fase van het onderzoek is kwantitatief onderzoek gedaan. Er is gekozen voor kwantitatief onderzoek om van zoveel mogelijk gemeenten informatie te verkrijgen waarna een selectie van de gemeenten voor de interviews mogelijk was. Alle gemeenten in Nederland zijn gevraagd de vragenlijst in te vullen om een zo representatief mogelijke respondentengroep samen te stellen. Ze worden allen in de gelegenheid gesteld hun keuzes op het gebied van sport-en beweegbeleid aan te geven. Met de enquête was het mogelijk globaal weer te geven wat de verschillen zijn tussen stedelijke (grote)gemeenten en (kleine) plattelandsgemeenten. Het eerste deel van de vragenlijst bestond uit basale vragen over inwonersaantallen, aantal woonkernen en de perceptie van gemeenten of zij hun eigen gemeenten zien als een plattelandsgemeente. Met deze vragen is mogelijk de plattelandsgemeenten te selecteren, de groep gemeenten die in aanmerking komen voor de interviews. Vervolgens zijn gemeenten bevraagd over de trends en ontwikkelingen binnen de gemeentelijke wereld, zoals deze te herleiden zijn uit de desk research. Er is gevraagd of de gemeente een (sport)nota heeft en/of een nota heeft waarin aandacht is voor sport. Het laatste deel van de enquête bevatte een lijst met beleidsvoornemens die gecategoriseerd zijn in een aantal thema's. De respondenten hebben aan kunnen geven welke speerpunten in welke mate voorkomen in de nota. Dit onderdeel is opgenomen in de vragenlijst om een inhoudelijk beeld van sportnota's van gemeenten te kunnen vormen. Er is tevens vast te stellen of er tussen de verschillende categorieën gemeenten ook eenduidige verschillen in inhoud zijn waar te nemen. In de vragenlijst zijn de respondenten in de gelegenheid gesteld zelf beleidsvoornemens aan te dragen, omdat de lijst die is samengesteld niet uitputtend is. Tevens hebben de respondenten kunnen aangeven bereid te zijn mee te werken aan een interview. Dit om te voorkomen dat er gemeenten worden geselecteerd die bij voorbaat al niet mee willen werken aan het vervolg van het onderzoek. De volledige vragenlijst is te vinden in bijlage 1. De respondenten hebben twee weken de tijd gehad om de enquête in te vullen en te retourneren. De complete vragenlijst is toegevoegd in de bijlagen van dit rapport. De enquête is gemaakt in het digitale enquêteprogramma survey monkey. De verspreiding van de vragenlijst vond plaats via de e-mail. De VSG heeft de beschikking over een adressenbestand waardoor de verspreiding van de vragenlijst op deze manier gemakkelijk was.

3.4 Interviews

De gesprekken met een aantal gemeenten vormt de derde fase van het onderzoek. De interviews dienen als verdieping op de kwantitatieve gegevens. Ter voorbereiding op de interviews is een topiclijst opgesteld (zie bijlage 2). De enquêteantwoorden zijn ook gebruikt als leidraad voor de interviews. Met de gesprekken is het mogelijk motieven voor beleidskeuzes in kaart te brengen. Op basis van de enquête zijn gemeenten geselecteerd om deel te nemen aan een interview. Bij de selectie is er in eerste instantie een onderscheid gemaakt tussen de gemeente die plattelandsgemeente zijn en uit meerdere kernen bestaan. Uit de groep 'plattelandsgemeenten' is inzichtelijk gemaakt welke gemeenten wel of geen sportnota hebben of een andere nota waarin aandacht is voor sport en bewegen. In de enquête is er een vraag over de sportnota opgenomen. Vier antwoordopties waren mogelijk. Voor de interviews is het streven geweest om uit elke antwoordcategorie twee gemeenten te selecteren om een zo groot mogelijke verscheidenheid in gemeenten te hebben wat bevorderend is voor de objectiviteit van de resultaten. Voor de interviews is gekozen voor een semi-gestructureerde aanpak. Aan de hand van een topiclijst is de respondent ondervraagd. De topiclijst is samengesteld op basis van de vragen gesteld in enquête. Er is gekozen voor een semi-gestructureerd interview omdat het de interviewer de ruimte biedt om verder door te vragen op antwoorden van de respondent om zo gedetailleerdere informatie in te winnen of verduidelijking. Daarnaast heeft de respondent bij een semi-gestructureerd interview de gelegenheid om zelf onderwerpen bespreekbaar te maken. De structuur die deze vorm van interviews biedt, is voor de interviewer nuttig om het hoofddoel van het interview in het vizier te houden. De topiclijst die is gebruikt bij de interviews is terug te vinden in bijlagen

3.5 Analyse

De gegevens uit de desk research zijn vormgegeven in het theoretisch kader van dit rapport. Om de informatie uit de literatuurstudie te filteren, is er een onderscheid gemaakt in een aantal onderwerpen. De onderwerpen zijn voortgekomen uit de deelvragen die (deels) met de literatuurstudie worden beantwoord. De bronnen zijn hoofdzakelijk via internet gezocht. De kennisbank van NISB, de HBO kennisbank en andere zoekmachines zijn nuttig geweest bij het verzamelen van relevante bronnen. Door geformuleerde onderwerpen kon er gericht op elk onderwerp worden gezocht en de informatie relatief makkelijk gefilterd worden. De analyse van de enquête is gedaan met behulp van SPSS. De gegevens uit de digitale enquête konden numeriek worden overgezet in een Excel-spreasheet, welke vervolgens in SPSS kon worden geplaatst. De verkregen dataset, bestaande uit ordinale en nominale data, is vervolgens geanalyseerd. In dit geval is een beschrijvende analyse uitgevoerd, welke bestond uit weergave van op zichzelf staande variabelen. Met frequenties en verhoudingen is weergegeven hoe de gegevens zijn georganiseerd. De analyse van de interviews bestond uit het uitschrijven van de interviews, welke zijn opgenomen met een voice-recorder (mits de respondent daar toestemming voor heeft gegeven). Overeenkomstige informatie zal geselecteerd worden, maar ook de verschillen die ter tafel komen worden vermeld. De gegevens zullen anoniem worden verwerkt, wat betekent dat gemeenten niet met naam in het rapport worden genoemd.

4. Resultaten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken van de uitgevoerde analyses. Eerst worden de resultaten van de enquête besproken, vervolgd door de kwalitatief verkregen resultaten. Tabellen en grafieken verduidelijken de cijfers die zijn gevonden uit de analyse. De interviewresultaten zijn gebaseerd op de gesprekken die zijn gevoerd met diverse vertegenwoordigers van gemeenten. De resultaten worden beschrijvend weergegeven, waarbij uitspraken van de respondenten de leidraad vormen voor de resultaten.

4.2 Resultaten enquête

4.2.1 Algemeen

378 gemeenten in Nederland zijn aangeschreven in deze enquête. Dit zijn alle gemeenten waarvan VSG het e-mail adres heeft om de enquête naar toe te sturen. In totaal zijn er 408 gemeenten in Nederland. Van de 378 gemeenten hebben 129 gemeenten de enquête (gedeeltelijk) geretourneerd (34%). Van de 129 gemeenten, geeft 56% aan een plattelandsgemeente te zijn. Bijna 15% is voor een gedeelte een plattelandsgemeente. 29,5% zijn gemeenten die niet in de categorie van plattelandsgemeente vallen. In het vervolg van deze resultatenbeschrijving zal de scheiding in drie categorieën aangehouden worden. Het aantal plattelandsgemeenten komt dan uit op 72.

Als het aantal plattelandsgemeenten worden afgezet tegen het aantal inwoners is het volgende waar te nemen.

Aantal inwoners * Is uw gemeente een plattelandsgemeente? Crosstabulation

Count		Is uw gemeente een plattelandsgemeente?			Total
		ja	nee	gedeeltelijk	
Aantal inwoners	minder dan 20.000	30	5	3	38
	20.000-50.000	41	10	11	62
	50.000-100.000	1	14	3	18
	meer dan 100.000	0	9	2	11
Total		72	38	19	129

Vrijwel alle plattelandsgemeenten bestaan uit minder dan 50.000 inwoners. Slechts één plattelandsgemeente heeft meer dan 50.000 inwoners. 70 plattelandsgemeenten geven aan dat hun gemeente uit meerdere woonkernen bestaat. De overige twee plattelandsgemeenten hebben geen antwoord gegeven op de vraag. Anders gezegd: alle plattelandsgemeenten bestaan uit meerdere woonkernen. De verdeling van het aantal woonkernen staat in de tabel hieronder weergegeven. De categorie 0-5 moet gezien worden als een gemeente die uit minder dan vijf woonkernen bestaat.

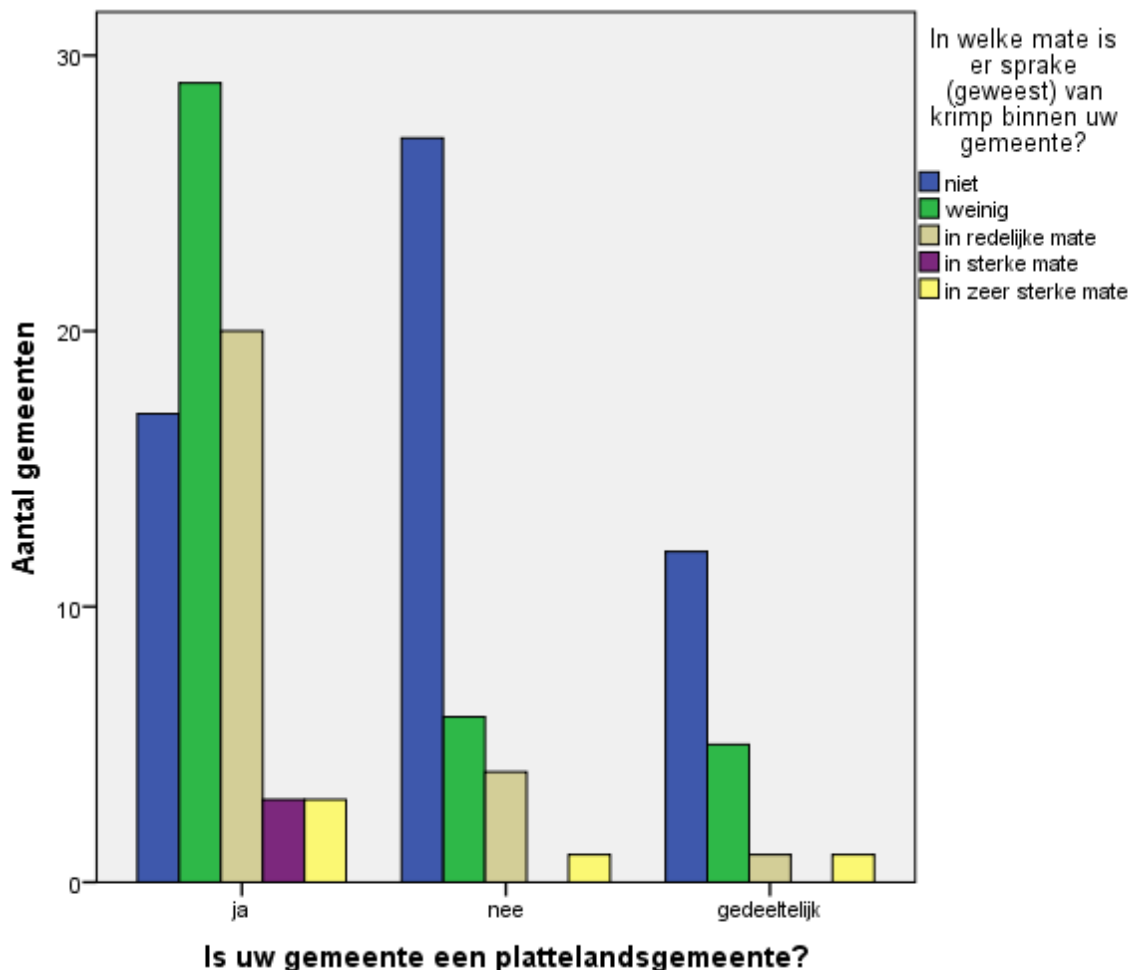
Bestaat uw gemeente uit meerdere woonkernen? * Uit hoeveel woonkernen bestaat uw gemeente? Crosstabulation

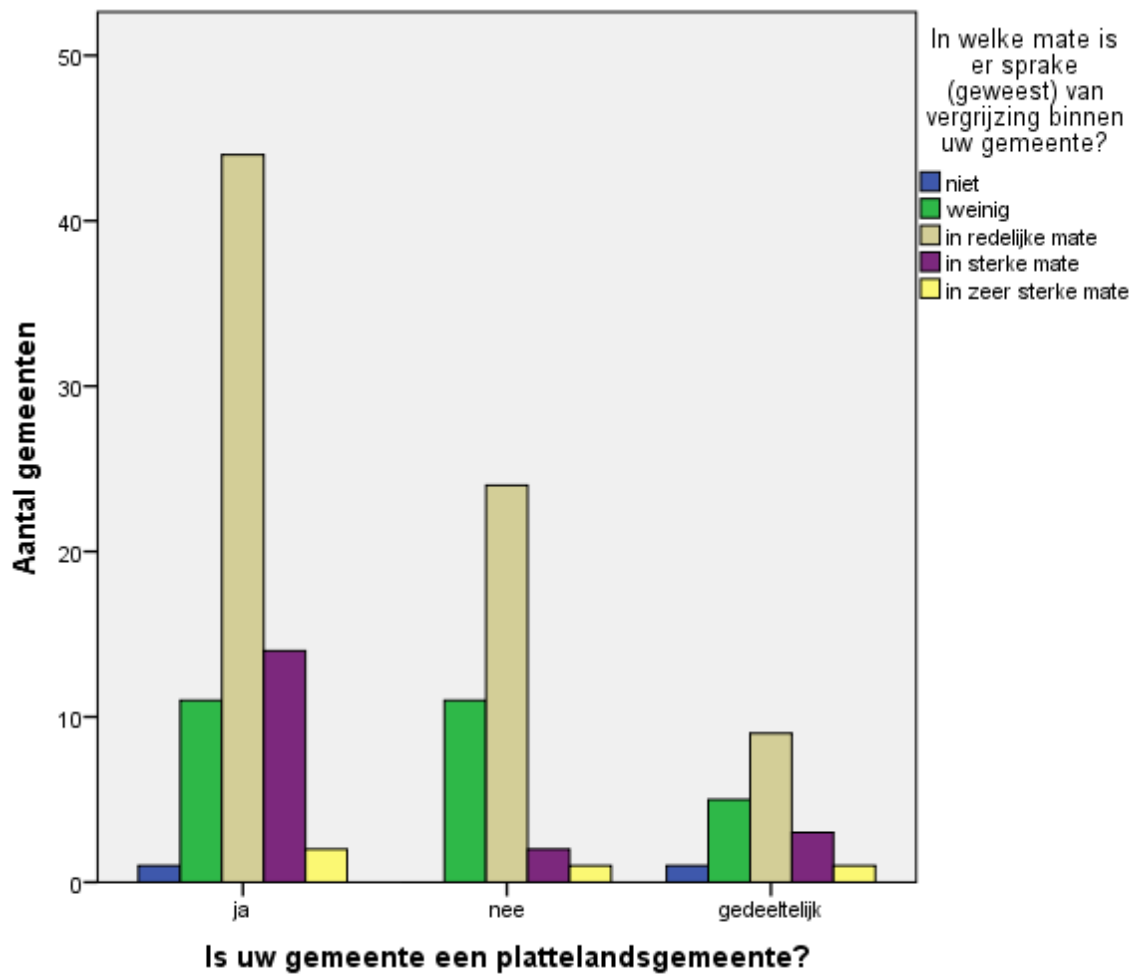
Count		Uit hoeveel woonkernen bestaat uw gemeente?					Total
		0 - 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	meer dan 20	
Bestaat uw gemeente uit meerdere woonkernen?	ja	27	28	8	5	2	70
Total		27	28	8	5	2	70

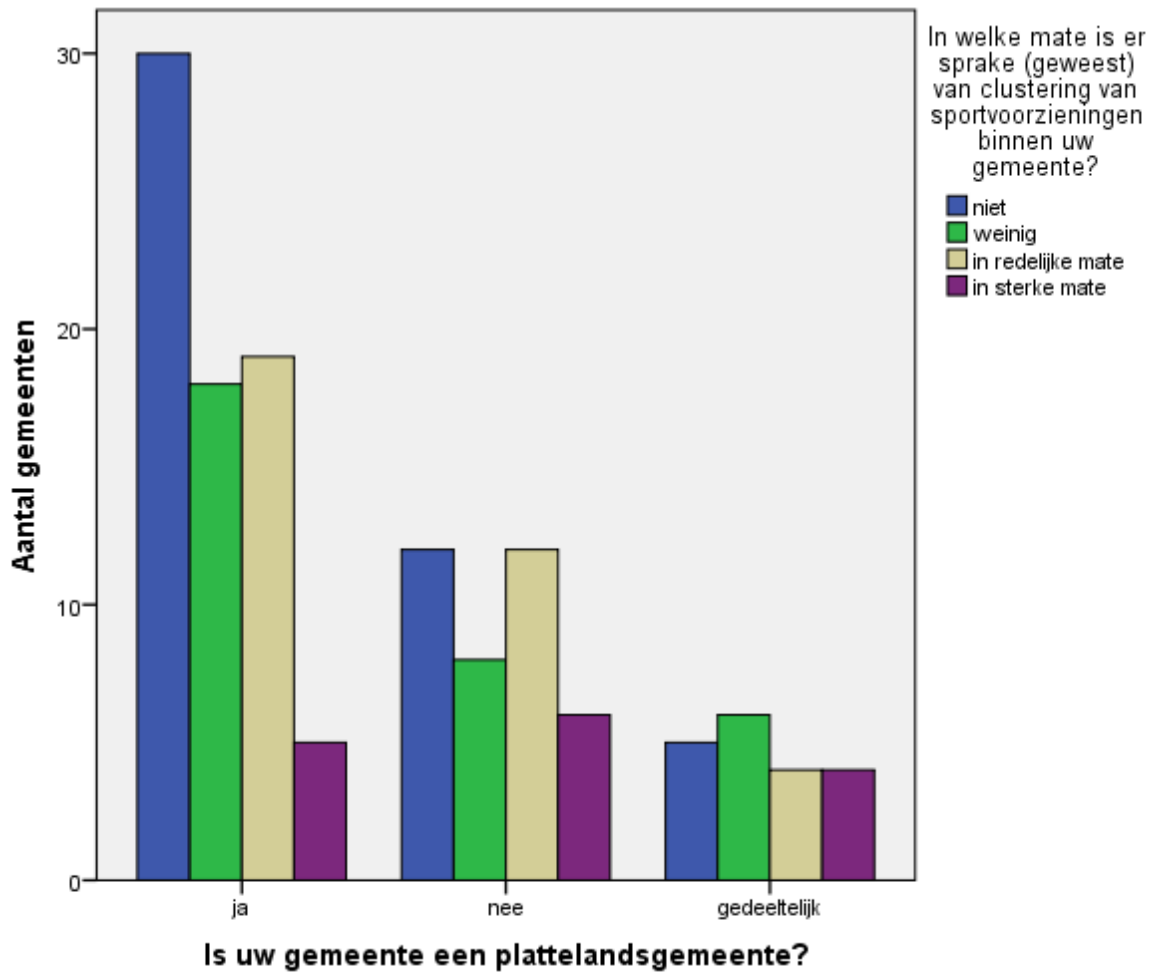
4.2.2 Trends

Van de 129 gemeenten hebben 30 gemeenten de afgelopen jaren te maken gehad met een gemeentelijke herindeling. Twee derde van die gemeenten was een plattelandsgemeente. Binnen 6% van alle gemeenten is er sprake van een sterke of zeer sterke mate van krimp, waarbij driekwart van de gemeente een plattelandsgemeente is. Vergrijzing komt in alle soorten gemeenten in redelijke mate voor (61% plattelandsgemeente, 47% gedeeltelijk plattelandsgemeente en 63% niet-plattelandsgemeenten). Wel geven 14 van de 72 plattelandsgemeenten aan in sterke mate vergrijzing waar te nemen. Voor de niet-plattelandsgemeenten zijn dat er 3 van de 57. De laatste trend die wordt besproken is clustering van sportvoorzieningen. De resultaten geven aan dat 48 plattelandsgemeenten niet of weinig te maken hebben met clustering van sportvoorzieningen. Van de niet of gedeeltelijk plattelandsgemeente zijn dat er 20.

De beschreven resultaten staan in een aantal grafieken weergegeven. Het aantal gemeenten is uitgedrukt in absolute aantallen. Voor de interpretatie van de grafieken is dat van belang. Er zijn namelijk meer plattelandsgemeenten die hebben deelgenomen aan de enquête dan de niet of gedeeltelijk plattelandsgemeenten.

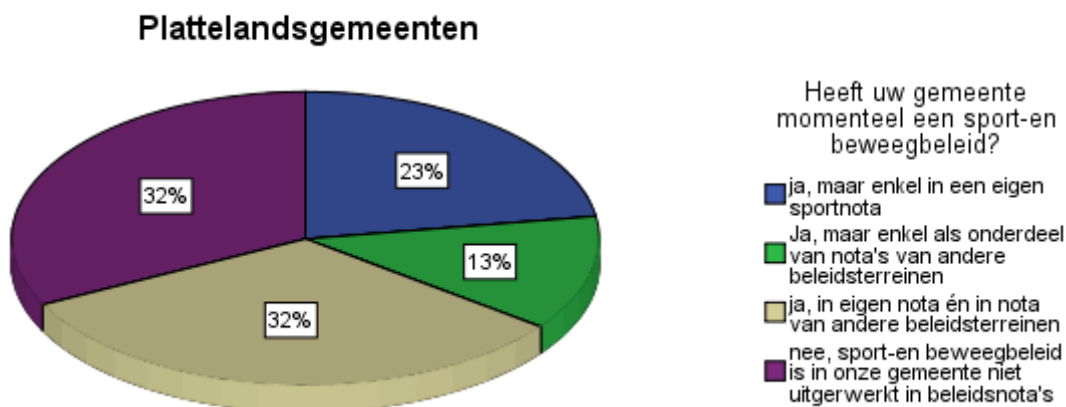

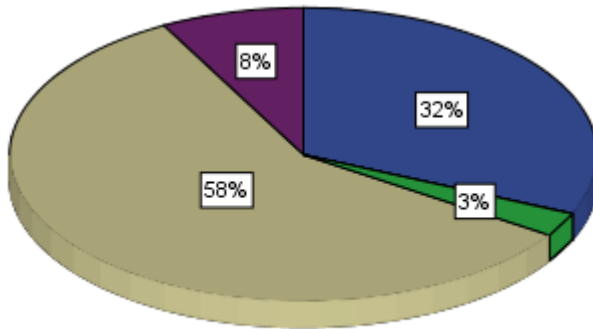

4.2.2 Sport-en beweegbeleid

In de onderstaande diagrammen staat de verhouding weergegeven tussen soort gemeente en het hebben van een sport-en beweegbeleid. Er is een verschil waar te nemen tussen de plattelandsgemeenten en niet-plattelandsgemeenten in het aantal gemeenten waar sport-en beweegbeleid niet is uitgewerkt in beleidsnota's. Bij de plattelandsgemeenten ligt dat aantal verhoudingsgewijs hoger dan bij de niet-plattelandsgemeenten. 23 van de 71 plattelandsgemeenten tegenover 5 van de 57 niet of gedeeltelijk plattelandsgemeenten zijn. 68% van de plattelandsgemeenten heeft het beleidsterrein sport en bewegen uitgewerkt in een beleidsnota, hetzij in een sportnota, een nota van andere beleidsterreinen of beide soorten nota's.

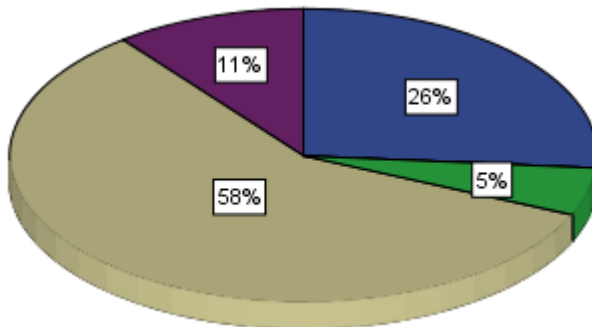
Niet-plattelandsgemeenten

Heeft uw gemeente momenteel een sport-en beweegbeleid?

- ja, maar enkel in een eigen sportnota
- Ja, maar enkel als onderdeel van nota's van andere beleidsterreinen
- ja, in eigen nota én in nota van andere beleidsterreinen
- nee, sport-en beweegbeleid is in onze gemeente niet uitgerwerkt in beleidsnota's

Gedeeltelijk plattelandsgemeenten

Heeft uw gemeente momenteel een sport-en beweegbeleid?

- ja, maar enkel in een eigen sportnota
- Ja, maar enkel als onderdeel van nota's van andere beleidsterreinen
- ja, in eigen nota én in nota van andere beleidsterreinen
- nee, sport-en beweegbeleid is in onze gemeente niet uitgerwerkt in beleidsnota's

De looptijden van de beleidsnota's variëren sterk tussen de gemeenten. 46 plattelandsgemeenten hebben aangegeven wat de looptijd was van de nota. 26% van de nota's zijn in 2012 gestart en is daarmee het meest voorkomende startjaar. Van deze nota's lopen er acht tot en met 2016 en vier tot en met 2015. De looptijd van 2013-2016 kwam ook vaker voor; 5 van de 46 plattelandsgemeenten. Ten slotte zijn er twee gemeenten die geen eindjaar hebben voor hun nota.

4.2.3 Beleidsspeerpunten

Bij de beleidsspeerpunten is een scheiding gemaakt in reactie tussen plattelandsgemeenten, gedeeltelijk plattelandsgemeenten en niet-plattelandsgemeenten. Voor elk van de categorie is een overzicht gemaakt met de top 10 van beleidsspeerpunten die het vaakst genoemd worden als een voornemen dat een grote rol speelt binnen de gemeente. Ter verduidelijking van de verdeling zijn percentages weergegeven.

De lijst voor de plattelandsgemeenten ziet er als volgt uit:

1. Betrokkenheid van verenigingen en gebruikers vergroten bij het onderhoud en beheer van (buiten)sportaccommodaties. (54%)
2. Sport en bewegen inzetten om overgewicht tegen te gaan. (49%)
3. Stimuleren om inactieve mensen aan het bewegen te krijgen. (49%)
4. (Blijven) investeren in het gebruik van combinatiefuncties/buurtsportcoaches om duurzame verbindingen te leggen tussen buurt, onderwijs en sport. (47%)
5. Verhogen van de sportdeelname onder jongeren. (47%)
6. Meer rendement halen uit accommodaties (bij investeren in (nieuw)bouw dient ook te worden geïnvesteerd in gebruiksmogelijkheden). (46%)
7. Verhogen van de sportdeelname onder ouderen. (43%)
8. Het op peil houden van een goede kwaliteit van basissportinfrastructuur. (42%)
9. Sportverenigingen stimuleren zich te ontwikkelen tot sterke, vitale, maatschappelijk betrokken verenigingen. (40%)
10. Stimuleren van lokale programma's op het gebied van gezondheid, voeding en beweging. (39%)

Voor de niet-plattelandsgemeenten is er ook een lijst samengesteld die hieronder staat weergegeven.

1. (Blijven) investeren in het gebruik van combinatiefuncties/buurtsportcoaches om duurzame verbindingen te leggen tussen buurt, onderwijs en sport. (74%)
2. Stimuleren om inactieve mensen aan het bewegen te krijgen. (74%)
3. Het op peil houden van een goede kwaliteit van basissportinfrastructuur. (71%)
4. Verhogen van de sportdeelname onder ouderen. (68%)
5. Sportverenigingen stimuleren zich te ontwikkelen tot sterke, vitale, maatschappelijk betrokken verenigingen. (66%)
6. Verhogen van de sportdeelname onder jongeren. (66%)
7. Meer rendement halen uit accommodaties (bij investeren in (nieuw)bouw dient ook te worden geïnvesteerd in gebruiksmogelijkheden) (61%)
8. Bevorderen van de toegankelijkheid van het sportaanbod voor mensen met een beperking en chronisch zieken. (55%)
9. Stimuleren van sportaanbieders om meer actief te zijn in de wijk. (53%)
10. Sport en bewegen inzetten om overgewicht tegen te gaan. (50%)

De volgende lijst van beleidspunten is gemaakt op basis van de gegeven antwoorden door gemeenten die gedeeltelijk plattelandsgemeente zijn.

1. Verhogen van sportdeelname onder jongeren. (68%)
2. (Blijven) investeren in het gebruik van combinatiefuncties/buurtsportcoaches om duurzame verbindingen te leggen tussen buurt, onderwijs en sport. (63%)
3. Stimuleren om inactieve mensen (meer) in beweging te krijgen. (63%)
4. Verbreden van het aantal partijen dat samenwerkt bij de ontwikkeling en uitvoering van lokaal sportbeleid. (58%)
5. Het op peil houden van een goede kwaliteit van basissportinfrastructuur. (58%)
6. Sportverenigingen stimuleren zich te ontwikkelen tot sterke, vitale, maatschappelijk betrokken verenigingen. (58%)
7. Herijken en ontwikkelen van een eigentijds tarievenbeleid dat recht doet aan een rechtvaardige verdeling van kosten. (53%)
8. Stimuleren van lokale programma's op het gebied van gezondheid, voeding en beweging. (53%)
9. Meer rendement halen uit accommodaties (bij investeren in (nieuw)bouw dient ook te worden geïnvesteerd in gebruiksmogelijkheden). (53%)
10. Betrokkenheid van verenigingen en gebruikers vergroten bij het onderhoud en beheer van (buiten)sportaccommodaties (47%)

Naast de speerpunten die een grote rol zijn, is het interessant te weten welke beleidsvoornemens bij gemeenten geen rol spelen. Voor elke categorie is een top 5 gemaakt van beleidsvoornemens waarbij het vaakst wordt aangegeven dat het geen rol speelt.

Voor de plattelandsgemeente is de volgende lijst van toepassing:

1. Ontlasten van verenigingen zodat zij zich volledig kunnen toeleveren op het aanbieden van een gevarieerd en kwalitatief sportaanbod. (54%)
2. Oprichten van een (open) adviesplatform voor sport en bewegen. (50%)
3. De gemeente faciliteert enkel daar in sport waar de markt geen kansen ziet. (50%)
4. Uitbreiden van aansprekende (top)sportevenementen. (50%)
5. Opzetten dan wel intensiveren van de samenwerking met commerciële sportaanbieders. (39%)

Het volgende overzicht geldt voor de niet-plattelandsgemeenten.

1. De gemeentelijke ondersteuning in het kader van sport richt zich meer op basissporten en minder op niet basissporten. (46%)
2. Oprichten van een (open) adviesplatform voor sport en bewegen. (46%)
3. De gemeente faciliteert enkel daar in sport waar de markt geen kansen ziet. (42%)
4. Uitbreiden van aansprekende (top)sportevenementen. (34%)
5. Het bedrijfsleven meer betrekken bij sport-en stadspromotie. Zij kunnen een bijdrage leveren aan de stads(sport-)infrastructuur. (31%)

De volgende lijst is samengesteld op basis van de antwoorden gegeven door gedeeltelijk plattelandsgemeenten.

1. Stimuleren van (verdere) professionalisering van het bewegingsonderwijs. (56%)
2. Stimuleren van meer uren bewegingsonderwijs op scholen. (50%)
3. Optimaal benutten van de eigen (top)sporters, de lokale sporthelden in het kader van sport-en stadspromotie. (47%)
4. Uitbreiden van aansprekende (top)sportevenementen. (42%)
5. Oprichten van een (open) adviesplatform voor sport. (37%)

In de enquête hebben de respondenten de mogelijkheid gehad maximaal drie extra beleidsspeerpunten aan te dragen. Door 44 gemeenten is daar van gebruik gemaakt. Nieuwe punten die aan de orde komen zijn onder andere sport en innovatie, sportiviteit en respect, duurzaamheid en sport en media. De overige thema's die veel worden genoemd zijn sportaccommodaties, ontwikkelen van sportnota, maatschappelijke functie van sportverenigingen benadrukken en subsidies.

4.3 Resultaten interviews

4.3.1 Algemeen

De kwalitatieve resultaten zijn tot stand gekomen op basis van zeven interviews met plattelandsgemeenten. Om een beeld te geven over de soort gemeenten, is hieronder een schema weergegeven met daarin de gemeente, aangeduid met een letter. In het schema staat aangegeven wat het aantal inwoners is, hoeveel kernen de gemeente telt en de manier waarop het beleidsterrein sport is uitgewerkt.

	Aantal inwoners	Aantal kernen	Sport in nota
Gemeente A	80.000	69	Sport in eigen nota en nota's van andere beleidsterreinen
Gemeente B	11.000	5	Sport in eigen nota
Gemeente C	10.000	4	Sport in eigen nota
Gemeente D	30.000	6	Sport alleen in nota's van andere beleidsterreinen
Gemeente E	13.000	7	Sport alleen in nota's van andere beleidsterreinen
Gemeente F	21.000	6	Sport niet uitgewerkt in beleidsnota's
Gemeente G	23.000	6	Sport in eigen nota en nota's van andere beleidsterreinen

4.3.2 Trends

Tijdens de interviews zijn de respondenten bevraagd over de trend. Twee van de zeven gemeenten zijn tot stand gekomen door een gemeentelijke herindeling in de afgelopen jaren. Gemeente A is ontstaan na een gemeentelijke herindeling die heeft plaatsgevonden in 2011. Gemeente F heeft in 2007 een herindeling ondergaan. De gevolgen van een gemeentelijke herindeling hebben bij gemeente A uitwerking gehad op het beleidsterrein sport en bewegen. Het was noodzakelijk om vijf verschillende nota's van de voormalige gemeenten te harmoniseren tot één nieuw beleid. Dit proces verliep volgens de respondent tamelijk stroef. Gemeente F heeft als gevolg van de herindeling gemerkt dat de eerste paar jaren na de vorming van de nieuwe gemeente niemand aan de sportaccommodaties durfde te komen. Dat heeft ertoe geleid dat vandaag de dag er een gigantische onderhoudsachterstand is. Gemeente C staat aan de vooravond van een gemeentelijk herindeling. Binnen vier jaar zou die herindeling gerealiseerd moeten zijn. De verwachting van gemeente C is dat de gevolgen voor de sport voornamelijk merkbaar zullen zijn in accommodaties.

Krimp en vergrijzing zijn trends waar de meeste gemeenten zich op een of andere manier mee kunnen identificeren. Vijf gemeenten geven aan te ervaren dat jonge mensen wegtrekken van het platteland naar meer stedelijke gebieden. Gemeente E constateert het volgende: "afgelopen 13 jaar is de gemiddelde leeftijd van inwoners binnen de gemeente gestegen met 4,5 jaar. Daarnaast waren er afgelopen tien jaar 1450 basisschoolleerlingen. Over zes of zeven jaar zullen dat er ongeveer 800 zijn". Gemeente C en F merken dat door de vergrijzing ledenaantallen van verenigingen afnemen. Clustering van sportvoorzieningen is in een ontwikkeling waar een aantal gemeenten mee aan de slag zijn of in de toekomst naar gaan kijken. Gemeente G heeft een visie ontwikkeld op multifunctioneel gebruik van accommodaties, waarbij nieuwe voorzieningen zoveel mogelijk worden geclusterd met bestaande gebouwen. Gemeente B beschikt momenteel over een groot sport-en recreatieterrein waar meerder voorzieningen zijn samengebracht.

4.3.3 Sport-en beweegbeleid

In het voorgaande schema staat weergegeven op welke manier sport en bewegen is uitgewerkt in de gemeentelijke nota's. Gemeente B en C hebben alleen een eigen sportnota. Vooral bij gemeente B staat sport hoog op de agenda. De sportnota van deze gemeente loopt tot en met 2015. De verwachting van de beleidsambtenaar is dat daarna ook weer een sportbeleid zal worden ontwikkeld in de lijn van het huidige beleid. Gemeente C heeft een sportnota die is vastgesteld tot en met 2016. In verband met de gemeentelijke herindeling die op de planning staat, zal de sportnota worden opgerekt tot 2018. Gemeente A en G hebben zowel een sportnota als nota's van andere beleidsterreinen waar sport in terugkomt. De andere beleidsterreinen die worden genoemd zijn: gezondheid, jeugd, ouderen, welzijn en recreatie en toerisme. Door de gemeenten waar er geen specifieke sportnota is, worden dezelfde terreinen genoemd. Aan gemeenten D en E is gevraagd waarom zij geen specifieke sportnota hebben. De beleidsmedewerker van gemeente D geeft daarvoor het volgende argument: "sport zit dusdanig geborgd in de nota's van andere beleidsterreinen dat het geen punt van discussie is geweest of een bepaalde ontwikkeling op sportgebied heeft bemoeilijkt". De beleidsmedewerkers van gemeente E vertelden dat de gemeente tot voor kort wel een sportnota had. De sportnota is daar vervangen door een gemeentelijke nota waar allerlei onderwerpen in terugkomen. Er is door de gemeente gekozen voor een overkoepelende nota om zoveel mogelijk beleid te clusteren. De geïnterviewde beleidsmedewerkers van gemeente E vinden het jammer dat er geen specifieke sportnota is. Zij vertelden dat hoofdlijnen uit het gemeentelijk beleid verder uitgewerkt moeten worden in de vorm van subregelingen. Voor de sport zijn er nog geen subregelingen, maar die gaan er, als het aan de respondenten ligt, wel komen. Gemeente F heeft als enige van de ondervraagde gemeenten geen nota waarin sport en bewegen is uitgewerkt. Daar geeft een van de beleidsmedewerker toelichting op: " onze insteek is niet gericht op de traditionele benaderingen van domeinen. Onze benadering is geïntereerd op participatie, sociale cohesie. Sport is een vorm van participatie". Vanuit die filosofie is er in gemeente F geen sportbeleid ontwikkeld, maar is sport een integraal onderdeel van meedoen in de gemeenschap.

4.3.4 Beleidspeerpunten

Tijdens de interviews is er met gemeenten gesproken over thema's en beleidsvoornemens waar voor hen de prioriteiten liggen of juist niet. Beginnend bij de algemene beleidspeerpunten (voor categorisering beleidspeerpunten, zie bijlage 1), wordt er vaak prioriteit toegekend aan basissporten en daarmee samenhangend de basisvoorzieningen op het gebied van sport. Gemeente A heeft een categorisering in soorten sportaccommodaties aangebracht. Op basis van de indeling wordt bepaald welke accommodaties behoren tot de basis en dus volledige steun van de gemeente verdienen. Omdat gemeente A uit 69 kernen bestaat, is de gemeente opgedeeld in zeven clusters. In elke cluster moeten de basisaccommodaties aanwezig zijn is de visie van gemeente A. De andere gemeenten die zijn geïnterviewd hebben een soortgelijke visie. Er wordt door alle gemeente nagestreefd een bepaald minimum betreft accommodaties aan te bieden binnen elke kern om de leefbaarheid binnen de kern te waarborgen. Wat de definitie is van basisaccommodaties of basissporten is per gemeente te definiëren. Desondanks zijn er overeenkomsten in het benoemen van basissporten. Voetbal en tennis zijn daarbij de meest terugkerende sporten. Bij het benoemen van basisaccommodaties zou volgens de gemeenten (bijna) in elke kern een voetbalveld en gymzaal aanwezig moeten zijn.

Gemeente A, C, en D hebben gesproken over tarieven van accommodaties. Gemeente A heeft ervaren dat er grote verschillen waren in tarieven die de voormalige gemeente hanteerden. Na de herindeling moesten die bedragen geharmoniseerd worden. Gemeente C was in verhouding tot de buurgemeenten goedkoop in de verhuur van accommodaties. De gemeente heeft dat vervolgens rechtgetrokken. De tarieven van gemeente D zijn niet afgestemd op omliggende gemeente. De beleidsmedewerker vindt dat een lokale aangelegenheid. Overigens gaat gemeente D wel regelmatig in overleg met regiogemeenten. Dat heeft onder andere geleid tot een sportkennismakingsprogramma samen met een andere gemeente. Tevens is er een platform ontwikkeld om ideeën uit te wisselen over de realisatie van een nieuw binnenzwembad. Verder dan de genoemde samenwerkingsverbanden gaat het niet en dat is volgens de beleidsmedewerker sport van gemeente D ook niet nodig. "Zolang je het lokaal goed georganiseerd krijgt, zien wij ook niet de noodzaak om elkaar op te zoeken en dat op een eenduidige manier te organiseren". Gemeente G is een voorbeeld van een gemeente waar samenwerking op het gebied van sport en bewegen regionaal wordt aangepakt. "het is verstandig om beleid op elkaar af te stemmen, anders wordt je misschien elkaars

concurrent. Het doel is uiteindelijk om zoveel mogelijk mensen in beweging te krijgen en te houden”, aldus de beleidsmedewerker sport van gemeente G. Gemeente C heeft op sportgebied geen samenwerking met andere gemeente. De ambitie is er wel volgens de respondent van gemeente C. Door de gemeentelijke herindeling zal er uiteindelijk samengewerkt moeten worden tussen de voormalige gemeenten. Gemeente B zoekt alleen op het terrein van de topsport samenwerking met regiogemeenten. Desondanks zijn zij niet tot een gezamenlijke visie gekomen.

Kijkend naar de sportdeelname en sportaanbod, blijkt dat alle gemeenten inzetten op het verhogen van deelname onder jongeren. Deze doelgroep geniet binnen de meeste gemeenten de prioriteit. De doelstelling om meer jongeren in beweging te krijgen wordt men name bewerkstelligt met behulp van de regeling van de combinatiefuncties. Weliswaar geeft iedere gemeente eigen invulling aan de regeling. Gemeente A werkt met 11 buurtsportcoaches, de voormalige combinatiefunctionarissen. De professionals worden voor de doelgroep jeugd ingezet als coaches van de gymdocent op de basisschool of organiseren sportkennismakingactiviteiten. Daarnaast richten ze zich ook op de doelgroepen ouderen en mensen met een beperking. De buurtsportcoaches zijn in dienst bij de stichting die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het sportbeleid binnen de provincie. Vanuit verschillende budgetten zoals brede schoolbudget, budget van welzijnsstichtingen worden zij gefinancierd. In gemeente B werken ze met de combinatiefunctionarissen. De combinatiefunctionarissen zijn bij een soortgelijke organisatie ondergebracht als in de situatie van gemeente A. De combinatiefunctionarissen van gemeente B worden voor een groot deel ingezet bij het verzorgen van het bewegingsonderwijs. Het andere deel bestaat uit het verzorgen van overige sportactiviteiten. Gemeente C werkt ook met combinatiefunctionarissen. Ze worden ingezet als herkenbaar persoon in de buurt om kinderen vanuit het onderwijs te binden aan sport(verenigingen). Het persoonlijke contact speelt daarin een essentiële rol, vertelde de respondent van gemeente C. Gemeente D heeft ook combinatiefunctionarissen voor de jeugd en huurt de professionals in van een stichting. Daar worden ze ingezet als bewegingsonderwijscoach ter verbetering van het bewegingsonderwijs. Gemeente E heeft de beschikking over 1,2 fte combinatiefunctionaris in de sport, wat zich in de praktijk vertaalt naar één professional. De combinatiefunctionaris runt enerzijds en het zwembad en anderzijds geeft hij/zij verenigingsondersteuning en organiseert sportstimuleringsactiviteiten. Gemeente F maakt gebruik van de regeling van combinatiefuncties, maar heeft daar geen professional in de vorm van een combinatiefunctionaris aan gekoppeld. In plaats daarvan laat de gemeente verenigingen sport en spel aanbieden. De verenigingen mogen zelf bepalen wie de activiteiten verzorgen. Gemeente G heeft een vergelijkbare wijze van inzetten van combinatiefunctionarissen als gemeente B. Het uitgangspunt van gemeente G is het benadrukken van een gezonde leefstijl, waar sport en bewegen een onderdeel van is. Voor ouderen en mensen met een beperking worden er wel activiteiten aangeboden, al dan niet structureel. In gemeente B is er een samenwerkingsverband gezocht met de 1^e lijns zorg. In deze situatie verwijst de huisarts de patiënt door naar een plek waar gesport kan worden. Gemeente D heeft elk jaar een aantal uitvoeringsprogramma's op het gebied van bewegen voor ouderen. Dit houdt verband met het ouderenbeleid. Gemeente F geeft aan dat sport voor ouderen autonoom wordt georganiseerd. Er zijn ouderenverenigingen en seniorenclubs die activiteiten aanbieden. Hier wil de gemeente meer de sportverenigingen bij gaan betrekken. Voor senioren in gemeente G is er een project geweest om sport en bewegen te stimuleren. Dit project is opgezet met vier gemeenten en fysiotherapeuten. De fysiotherapeuten zouden beweegcoaches worden van mensen die via de huisarts werden doorgestuurd om meer te bewegen. Volgens de beleidsambtenaar verliep de doorverwijzing vanaf de huisarts dermate stroef, dat het project niet liep. Mensen met een beperking is een specifieke doelgroep, waar bijvoorbeeld gemeente B de samenwerking zoekt met de regio. “Het gaat om een kleine doelgroep en het aanbod ligt verspreid in de regio”. Gemeente G onderschrijft bovenstaande uitspraak van gemeente B. Gemeente C heeft geen vereniging voor mensen met een fysieke of verstandelijke beperking, maar vindt wel dat het aanbod er moet zijn binnen de regio. Vijf van de zeven gemeenten hebben regelingen of zijn aangesloten bij een fonds om minderbedeelden de mogelijkheid te bieden sport te beoefenen.

Over sportverenigingen in het kader van thema ‘sociale structuur’ hebben alle gemeenten uitspraken gedaan. Gemeente A telt 200 verenigingen De beleidsmedewerker van gemeente A vraagt zich af in hoeverre kleine sportverenigingen nog bestaansrecht hebben en wellicht moeten gaan samenwerken met andere verenigingen. Een kanttekening die gemeente A daarbij plaatste, is dat het onrust veroorzaakt binnen kernen als verenigingen verdwijnen. Gemeente B sprak voornamelijk over het aanbod van de verenigingen. “ Iedereen die aanbod heeft, moet zorgen dat dat aanbod gezond is en

dat het ook zonder subsidie overeind kan blijven staan". Gemeente C gaat ook kritischer kijken naar subsidiëring van sportverenigingen. Waar de verenigingen voorheen een jeugdsubsidie kregen, krijgen de verenigingen nu een bedrag per lid en moeten ze verantwoorden wat ze daarmee doen. Gemeente D bepaalt subsidies voor verenigingen door clusters te vormen van soortgelijke verenigingen. Voor elk cluster wordt een modelvereniging omschreven met kosten –en uitgavenoverzicht. Het bedrag dat een vereniging tekort komt ten opzichte van de modelvereniging van het betreffende cluster, is een subsidiabel tekort. De verenigingen binnen gemeente E moeten aan bepaalde criteria voldoen om subsidie te ontvangen. Gemeente F kent een hoge prioriteit toe aan de inzet door sportverenigingen. De gemeente attendeert de sportverenigingen op de problematiek rondom krimp en vergrijzing. Het resulteert zich in samenwerking tussen verenigingen die door de verenigingen zelf tot stand is gekomen.

Met het verenigingsleven hangt ook de sportinfrastructuur samen; de sportaccommodaties. Er wordt door alle zeven gemeenten gekeken hoe het verenigingsleven of andere instellingen kunnen bijdragen in het beheer, onderhoud en exploitatie van sportaccommodaties. In gemeente A zijn vrijwel alle tenniscomplexen geprivatiseerd, wat betekent dat de gebruiker volledig verantwoordelijk is voor de accommodatie. Voor andere accommodaties zal de gemeente zich volgens de beleidsambtenaar moeten afvragen of het rendabel is deze allen in stand te houden. De cultuur binnen dorpkernen spelen daar een rol bij. In gemeente B zijn ook de tennisvoorzieningen geprivatiseerd met nog een aantal andere voorzieningen zoals een beachvolleybalveld. De verenigingsvoorzieningen zijn in beheer van de club zelf. De basissportvoorziening waar eerder over is gesproken, zijn in gemeentelijk beheer. Momenteel kan de gemeente behouden wat het heeft, maar na 2015 zal de discussie ontstaan wat nodig en zinvol is om leefbaarheid binnen de kernen te behouden. Gemeente C probeert de bestaande sportaccommodaties ook zoveel mogelijk in stand te houden, al hoewel er sprake is van overcapaciteit. Waar in een van de kernen een tennisbaan moest sluiten, ontstond er veel weerstand van de bewoners. Door privatisering konden tennisbanen open blijven. Het plan binnen gemeente C is de voetbalaccommodaties ook te privatiseren. In gemeente D wordt ook gekeken naar de manier van exploiteren van sportaccommodaties, maar van sluiten van accommodaties zal geen sprake zijn. "Het moet er gewoon zijn en als er bezuinigd moet worden zullen ze dat op andere manieren moeten doen". Gemeente E zet in op een koers als regiegemeente, waarmee de gemeente probeert de uitvoering zo dicht mogelijk bij het maatschappelijk middenveld te brengen. Dat zal onder ander tot gevolg hebben dat exploitatie en beheer van accommodaties verzelfstandigen. Daarnaast is binnen gemeente E een tendens zichtbaar waarbij de mensen steeds meer naar de hoofdkern gaan om te sporten, waardoor accommodaties in kleinere kernen minder worden benut. Gemeente C houdt vast aan het in stand houden van een bepaald voorzieningenniveau, maar waar de markt wel een kans ziet, zal de gemeente het overlaten aan de markt. Voor de verenigingen in de gemeente F komt een grotere verantwoordelijkheid betreft de kostendekking. Daarnaast verwacht de gemeente accommodaties te moeten afstoten door veroudering. Weliswaar zal volgens een van de respondenten uit de gemeente de leefbaarheid in de kernen niet in het geding komen. De kernen liggen redelijk dicht bij elkaar en de mobiliteit is beter dan ooit. In gemeente G zijn de meeste buitensportcomplexen overgedragen aan de gebruiker op basis van een erfpachtconstructie. De gemeente blijft eigenaar van de grond, maar alle opstallen en eigendommen op de grond zijn in beheer van de sportvereniging.

Sport en stadspromotie is het laatste thema dat met gemeenten is besproken. Gemeente A en E wordt sport bewust ingezet als middel om de gemeente op de kaart te zetten. Gemeente A beschikt over een parcours dat op veel verschillende manieren kan worden afgelegd, wat zowel de gemeente op de kaart zet als toeristen trekt. Voor gemeente E is toerisme belangrijk, omdat een groot deel van de inkomsten daar vandaan komt. Sport wordt gebruikt om toeristen te trekken. Gemeente E probeert daarnaast de gemeente te 'verkopen' voor sporten die daar goed beoefend kunnen worden. In de overige gemeenten worden wel evenementen georganiseerd, maar die worden niet vanuit de gemeente geïnitieerd of hebben tot doel de gemeente te promoten. In gemeente E wordt ook de lokale topsporter ingezet voor stadspromotie. De topsporter wordt hier ook ingezet als het gaat om talentontwikkeling. Topsporters in gemeente A worden gebruikt voor advies en voor lezingen. Talenten en topsporters ondersteund de gemeenten door geld te schenken aan het regionale topsportpunt. Gemeente B ziet geen rol weggelegd in de topsport. Talenten krijgen wel financiële ondersteuning via het sportservicebureau van de regio. Gemeente C ziet dat talenten en topsporters uitvliegen naar grotere gemeenten in de omgeving die meer te bieden heeft. De gemeente vindt zichzelf te klein om daar in te investeren. Voor gemeente D geldt hetzelfde. "Landelijke en provinciale topsportvisies

komen in een gemeente zoals deze niet terecht”, aldus de respondent van gemeente D. In gemeente F kennen ze wel een lokale topsporter, maar wordt niet ingezet voor specifieke doeleinden. Topsport heeft in het sportbeleid van gemeente G geen prioriteit tot nu toe. Talenten uit de gemeente kunnen terecht bij het Olympisch Steunpunt in de regio.

4.3.5 Toekomst; tips en tricks

Ter afsluiting van de interviews is elke gemeente gevraagd een tip of aandachtspunt te formuleren die zij als een soort advies aan andere plattelandsgemeente zouden geven met het oog op de toekomst. Onderstaand staan de uitspraken per gemeente weergegeven

- Gemeente A: worsteling met voorzieningen die nauwelijks worden gebruikt, is enerzijds het gevaar dat het economisch niet verantwoord is, aan de andere kant wat betekent het voor de leefbaarheid in het dorp? Die afweging moet je maken. Op het platteland is de multifunctionele accommodatie een meerwaarde.
- Gemeente B: zorg voor een organisatiestructuur waarbij partijen samen ideeën ontwikkelen op structurele basis.
- Gemeente C: men zal keuzes moeten maken als het gaat om behouden van accommodaties in kernen. De vraag zal zijn wat financieel haalbaar is.
- Gemeente D: kijk of de zaken die je wilt realiseren als gemeente acceptabel haalbaar zijn. Er zit een grens tot waar je kan organiseren dat mensen in beweging komen en elkaar ontmoeten.
- Gemeente E: erken dat een daling in de bevolkingcijfers, in dit geval onderin, onvermijdelijk is. En dan kan je alles willen, probeer het los te laten. Clustering van sportvoorzieningen zal de enige optie zijn om te zorgen voor een gezonde basis op gebied van sport. Daarnaast moeten verenigingen durven de eigen vereniging los te laten en de samenwerking op te zoeken.
- Gemeente F: voorkom dat mensen leunen. Stimuleer de eigen kracht van de mensen en communiceer. Zo ontstaat er een vorm van burgerparticipatie. Blijf in gesprek met de mensen voor wie je het doet. Daag de mensen uit, vraag hoe ze denken om te gaan met de problematiek. Ga er als gemeente van uit dat er in de kernen meer leeft en meer kennis zit dan binnen je eigen gemeenteorganisatie. Gebruik sport als middel om mensen met elkaar in contact te brengen.
- Gemeente G: vraag je als gemeente af of het efficiënter en effectiever kan en welke rol je als gemeente wilt hebben? Je moet samenwerken, intern binnen je eigen gemeente met verenigingen en andere organisaties, extern met buurgemeenten. Realiseer je als gemeente dat ontwikkelingen niet stoppen. Een valkuil is te denken dat je het als gemeente zelf kan oplossen.

Voor de toekomst is in gemeente B de verwachting dat sport de komende jaren hoog op de agenda zal blijven staan, aangezien bij vorige bezuinigingen de sport ongeschonden is gebleven en er veel aan wordt gedaan die tendens voort te zetten. Gemeente C voorziet ook geen problemen voor de sport, wat ook geldt voor gemeente D. Gemeente F is momenteel in een kentering beland, waarbij na enige jaren stilstand besluiten genomen gaan worden op het terrein van sport en bewegen. Gemeente G heeft sport hoog op de agenda staan en dat zal volgens de respondent het geval blijven.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

In deze paragraaf zijn de belangrijkste conclusies beschreven van dit onderzoek. De conclusies zijn gebaseerd op zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve resultaten. De conclusies sluiten aan op de vragen die geformuleerd zijn bij aanvang van het onderzoek. Op basis van de conclusies worden een aantal aanbevelingen geformuleerd. Aanbevelingen die plattelandsgemeenten kunnen opvolgen om sport binnen de gemeente goed georganiseerd te houden of goed te organiseren voor de toekomst.

5.2 Conclusies

Plattelandsgemeenten zijn gemeenten die uit relatief weinig inwoners bestaan en uit meerdere woonkernen bestaan. Dat is de conclusie die kan worden getrokken uit de resultaten. Waar de exacte grenzen liggen voor een plattelandsgemeenten is niet vast te stellen. Niet op basis van de enquête, maar ook niet op basis van de gevonden literatuur is daar een harde uitspraak over te doen.

De politieke, economische en demografische ontwikkelingen waar plattelandsgemeenten de afgelopen jaren te maken hebben gehad zijn overduidelijk. De gemeentelijke herindeling is een ontwikkeling waar een deel van de ondervraagde gemeenten mee geconfronteerd is, waarvan het merendeel plattelandsgemeente was. Daarnaast geven de meeste plattelandsgemeenten in de interviews aan op zoek te gaan naar mogelijkheden om de gemeente financieel te ontlasten als het gaat om het in stand houden van sportaccommodaties. De bezuinigingen binnen de gemeente spelen dus een aanzienlijke rol en hebben ook hun uitwerking op sport. De demografische ontwikkelingen zoals krimp en vergrijzing worden door de gemeenten in de enquête erkend, maar de mate waarin het voorkomt is niet sterk. Voor de krimp geldt dat dit vaker voorkomt bij plattelandsgemeenten dan bij de niet-plattelandsgemeenten of gedeeltelijk plattelandsgemeenten. Geconcludeerd mag worden dat plattelandsgemeenten dit in sterkere mate ondervinden dan (meer) stedelijke gemeenten. De resultaten uit de interviews ondersteunen die bevinding. Het grootste deel van de geïnterviewde plattelandsgemeenten geeft aan dat krimp een verschijnsel is dat zich vooral centreert binnen plattelandsgemeenten. Gemeenten hebben moeite om jonge mensen binnen de gemeentegrenzen te houden. De aantrekkingskracht van de stedelijke gebieden is groot. Deze trend loopt parallel aan de vergrijzing. De vergrijzing is op meer gemeenten van invloed dan de krimp. Ook is uit de enquête op te maken dat het verschil tussen plattelandsgemeenten en niet-plattelandsgemeenten kleiner is waar het gaat om vergrijzing ten opzichte van krimp. In de interviews hebben plattelandsgemeenten aangegeven dat vergrijzing de krimp versterkt. Waar de relatief jonge mensen wegtrekken van het platteland, blijven de oudere mensen over. De clustering van sportvoorzieningen is hot topic volgens de geïnterviewde plattelandsgemeenten. De zeven plattelandsgemeenten erkennen op een of andere manier met die ontwikkeling aan de slag te moeten om als gemeente de sport in stand te kunnen houden. De enquêteresultaten schetsen het beeld dat vooral de plattelandsgemeenten niet aan clustering van sportvoorzieningen doen. Maar zoals ook in de interviews is benoemd, is het clusteren van sportaccommodaties een ontwikkeling is waar veel gemeenten niet aan willen beginnen, maar uit financieel oogpunt wel noodzaak zijn te doen. De conclusie is dat het een ontwikkeling is die vooral de in de toekomst merkbaar zal zijn.

Op basis van de enquêteresultaten is te concluderen dat het beleidsterrein sport en bewegen vaker is uitgewerkt in een nota binnen niet of gedeeltelijke plattelandsgemeenten. Met de interviews is getracht te bepalen wat motieven zijn om sport wel of niet uit te werken in een nota. Daar komt vaak terug dat de visie van een bepaalde gemeente bepalend is. Wordt sport als middel ingezet of is sport het doel? Waar sport als middel wordt ingezet, is het vaak opgenomen in nota's van andere beleidsterreinen.

De thema's en speerpunten van beleid zijn in de enquête en interviews nader bekeken. In de enquêteresultaten is een top 10 gemaakt van meest genoemde beleidsvoornemens die een grote rol spelen. Per categorie gemeenten is een overzicht gemaakt. Uit die overzichten blijkt dat plattelandsgemeenten minder uitgesproken zijn in hun keuze en dus gevarieerdere keuzes maken, waar de andere categorieën gemeenten meer eensgezind zijn (54% plattelandsgemeenten in vergelijking tot 74% en 68%). Een direct opvallend resultaat is de nummer 1 beleidsspeerpunt van de plattelandsgemeenten; betrokkenheid van verenigingen en gebruikers vergroten bij het onderhoud en beheer van (buiten)sportaccommodaties. Dit voornemen staat op plaats 10 in de lijst van gedeeltelijk plattelandsgemeenten, maar komt helemaal niet voor in de lijst van de niet-plattelandsgemeenten. Dit

beleidsspeerpunt werd in de interviews door alle gemeenten aangehaald. Er is te concluderen dat de privatisering van sportaccommodaties een speerpunt is dat specifiek bij plattelandsgemeenten hoog op de agenda staat. Sportdeelname vergroten onder jongeren heeft binnen plattelandsgemeenten een groter belang dan sportdeelname onder ouderen vergroten. Dit komt zowel terug in de resultaten van de enquête als in de resultaten van de interviews. Volgens de enquête geven meer stedelijke gemeenten de prioriteit aan ouderen als doelgroep. Naast de verschillen zijn er ook overeenkomsten. Het blijven investeren in combinatiefunctionarissen en/of buurtsportcoaches vinden alle soorten gemeenten in enige mate belangrijk. De interviews bevestigen de inzet op dit terrein, aangezien alle geïnterviewde gemeenten werken met een regeling omtrent combinatiefuncties. Het op peil houden van de basissportaccommodaties is een beleidspunt dat sterk naar voren kwam in de gesprekken met de plattelandsgemeenten. Dit speerpunt komt ook voor in de top 10 van de plattelandsgemeenten, maar ook in de lijst van de andere gemeenten. Dit is dus een beleidsspeerpunt wat alle soorten gemeenten belangrijk vinden. In de lijst van de vijf minst belangrijke speerpunten, is het punt 'ontlasten van verenigingen zodat zij zich volledig kunnen toeleggen op het aanbieden van een gevarieerd en kwalitatief sportaanbod' het minst belangrijk. En dat sluit volledig aan bij de conclusie dat verenigingen binnen plattelandsgemeenten meer zelf moeten gaan doen als het gaat om beheer en onderhouden van sportaccommodaties. De organisatie van (top)sportevenementen is een item dat een geringe rol speelt binnen plattelandsgemeenten. Het wordt niet of nauwelijks belangrijk gevonden en heeft dus geen prioriteit. De meeste verenigingen binnen de plattelandsgemeenten kunnen rekenen op subsidie, maar gemeenten kijken wel kritischer naar het gebruik ervan. Gemeenten willen inzichtelijk hebben waar het geld voor wordt gebruikt, met in het achterhoofd bezuinigen waar vrijwel elke gemeente mee te maken heeft. Het is per gemeente verschillend of dat van invloed is op de sport en op welke manier dat tot uiting komt. Dat brengt de conclusie voort dat elke gemeente een andere aanpak behoeft. Men kan lessen van elkaar leren, maar uiteindelijk is elke gemeente anders. Maatwerk is noodzakelijk.

De visie op de toekomst is rooskleurig. De gemeenten die hun toekomstvisie hebben uitgesproken zijn vrij positief. De plattelandsgemeenten verwachten geen negatieve ontwikkelingen binnen de sport. Wel kan geconcludeerd worden dat men de huidige ontwikkelingen niet kan negeren. Accepteer dat ontwikkeling er zijn en ga er in mee. Zoek als gemeente naar nieuwe mogelijkheden, ga samenwerkingsverbanden aan met andere partijen. Vergeet daarbij de bewoners niet als partij. Dat zijn de mensen die bediend moeten worden.

5.3 Aanbevelingen

Voor de plattelandsgemeente zijn op basis van de resultaten en conclusies de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Waar het op de huidige wijze niet lukt niet om bepaalde sportaccommodaties in stand te houden moet men creatief gaan zijn en (nieuwe) constructies bedenken waarbij er meer wordt gevraagd van de gebruikers van de sportvoorzieningen. Probeer als gemeente niet direct verenigingen verplichtingen op te leggen, want dat levert mogelijk weerstand op. Ga met verenigingen in gesprek en leg uit wat er speelt en kom gezamenlijk tot een oplossing.
- Probeer als gemeente vast te stellen wat het uitgangspunt is van de inzet van sport. Gaat het om sport als middel of om de sport zelf, sport als doel?
- Durf over de gemeentegrenzen te kijken. Het kan een verrijking zijn om samen te werken op regionaal niveau. Zeker betreffende zaken die op lokaal niveau minder de aandacht krijgen. Een regionale samenwerking kan daarmee een verrijking zijn.
- Houd het platteland aantrekkelijk en leefbaar. Probeer daarom zoveel mogelijk aanbod in de kernen te behouden en af te stemmen op de behoeften van de doelgroepen. Realiseer je als gemeente wel dat krimp en vergrijzing landelijke trends zijn die je als gemeente niet kan stoppen. Maar je kan als gemeente er wel naar handelen.

Discussie

In het onderzoek is gekeken naar het sport-en beweegbeleid van plattelandsgemeenten. Wat vind juist die categorie gemeenten belangrijk en wat zijn daarin de verschillen met stedelijke gemeenten? De veronderstelling is dat die verschillen in de praktijk zeker aanwezig zijn. Op basis van de resultaten van dit onderzoek is geconcludeerd dat er op een aantal terreinen wel verschillen zijn, maar er toch ook de nodige overeenkomsten zijn. De vergelijking tussen stedelijke en plattelandsgemeenten heeft alleen met de enquête vorm gekregen. In de interviews heeft men slechts gesuggereerd over verschillen tussen plattelands en niet-plattelandsgemeenten, wat verder niet is geconcretiseerd. Dat zou alleen mogelijk zijn door ook de niet-plattelandsgemeenten mee te nemen in de interviews. Voor een vervolgonderzoek is dat zeker aan te raden. Om te achterhalen wat belangrijke speerpunten en thema's van beleid waren de afgelopen jaren, is de nadruk daar in de enquête op gelegd. Een belangrijke constatering is dat de enquête alleen niet voldoende is. Er komen cijfers uit, maar in dit onderzoek zijn de cijfers meer ondersteunend dan leidend. Juist door in gesprek te gaan met gemeenten ervaart men wat er leeft op de lokaal niveau. Het is voor het onderzoek niet alleen interessant maar zelfs noodzakelijk geweest om kwalitatieve gegevens te verzamelen. Zeker als het gaat om de toekomstvisie van gemeenten. Dat is niet te meten met een kwantitatieve methode.

Wanneer dit onderzoek wordt geplaatst in het huidige domein van sport en bewegen, zijn er wellicht geen vernieuwende of opzienbarende conclusies uit voortgekomen. Maar de winst is behaald door te specificeren op plattelandsgemeenten. De geïnterviewde gemeenten hebben het als positief ervaren om hun verhaal te kunnen doen en gehoord te worden. De veronderstelling dat vooral de kleine plattelandsgemeenten ondersteuning nodig hebben valt in twijfel te trekken. Door deze veronderstelling lijkt het alsof de plattelandsgemeenten hun zaken niet op orde hebben, terwijl alle plattelandsgemeenten in de interviews aangeven dat sport en bewegen goed is georganiseerd binnen de gemeente. Het imago van plattelandsgemeenten kan een boost gebruiken. Dit onderzoek is te zien als een stap in de goede richting om plattelandsgemeenten in een positiever daglicht te stellen.

Bronvermelding

Beech, J., Chadwick, S., Van 't Verlaat, M. (2012²), *Sportmanagement*, Pearson Benelux, Amsterdam.

Bouwstenen voor sociaal, *Kleine gemeenten*, bezocht 12 februari 2013.

Elshof, P, Schoot, K., (2012), *De toekomst van de leefbaarheid in kleine kernen*, bachelorscriptie, Academie Ruimtelijke Ordening & Planologie, Saxion Deventer.

Gemeente De Bilt (2011), *Topper in sport en bewegen; kadernota sport-en beweegbeleid 2011-2014*.

Gemeente Groningen (2009), *Meer ruimte voor sport en bewegen; sportvisie 2010-2014*

Gemeente Millingen aan de Rijn (2010), *Nota sport en beweegbeleid 2010-2016*.

Gemeente Oost Gelre (2006), *Kleine Kernen gemeente Oost Gelre*.

Gemeente Tilburg (2011), *Kadernota Sport 2011-2016 Gemeente Tilburg*.

Landelijke vereniging voor Kleine Kernen, *Beleidsvisie 2011-2015. Andere overheid, andere burger samen aan de slag*.

http://www.lvkk.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=151&Itemid=66, bezocht 10-26 februari 2013.

Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (2011), *Beleidskader gemeentelijke herindeling*.

Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport (2011), *Beleidsbrief Sport: 'Sport en bewegen in Olympisch perspectief'*.

Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport (2011), *Programma Sport en bewegen in de buurt*.

Noord-Hollands PlattelandsParlement, *PlattelandsParlement*.

<http://www.noordhollandsplattelandsparlement2012.nl/plattelandsparlement/>, bezocht 12 februari 2013.

Noordzij, M., (2008), *Leefbaarheidsplannen en kleine kernen*, bachelorscriptie, Ruimtelijke Ordening & Planologie, Hogeschool Utrecht.

NOC*NSF (2012), *Sportagenda 2016*.

Platform middelgrote gemeenten, *Over PMG*. <http://www.middelgrotegemeenten.nl/PMG/default.aspx>, bezocht 26 februari 2013

Plattelandsparlement, *Thema's*, 2011. <http://plattelandsparlement.nl/plattelandsparlement-2011/themas>, bezocht 12 februari 2013.

Raad voor het landelijk gebied. http://www.rlg.nl/adviezen/005/005_2.html, bezocht 12 februari 2013

Rijksoverheid, *Taken van een gemeente*, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/taken-gemeente>, bezocht 5 maart 2013

Smaal, P. e.a. (2005), *Vitaal platteland, vitale kernen*. H&S Adviseurs, Echt.

Sportkracht 12, (z.j.), *Vitale kernen en buurten*.

Vereniging Sport en Gemeenten (z.j.), *Visiedocument Nederland Sportland*.

Vervoordeldonk, J., (2004), *Gerapporteerde gezondheid en leefstijl in de Kleine Kernen*, NIGZ, Woerden.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten, *Burgemeesters naar gemeentegrootte*, http://www.vng.nl/files/vng/vng/Documenten/actueel/vereniging/bestuur/2012/20120522_Persoonlijke_gegevens_burgemeesters2012_wh.pdf, bezocht 26 februari 2013.

Werf, H. van der, Hoekman, R. (2011), *Integraal, interactief en SMART. Een inventarisatie van lokaal sport-en beweegbeleid*. W.J.H. Mulier Instituut, 's-Hertogenbosch.

www.cbs.nl (februari, maart 2013)

www.encyclo.nl (5 februari 2013)

www.isbvzw.be (7 februari 2013)

www.nisb.nl (5 februari 2013)

www.overheid.nl (12 februari 2013)

Bijlagen

Bijlage 1: vragenlijst enquête

Met de verkiezingen in 2014 en de collegeonderhandelingen in het vooruitzicht, nadert ook het moment om keuzes te maken. VSG wil graag met behulp van gemeenten inspirerende speerpunten voor een lokale sportagenda formuleren. Wij zijn benieuwd welke thema's u als beleidsprofessional graag op de lokale sportagenda van uw gemeente terug wilt zien. Hiervoor doen wij in dit onderzoek enkele voorzetten.

De vragenlijst bestaat uit drie delen:

1. Basisgegevens gemeente
2. Beleidsgegevens gemeente
3. Beleidsvoornemens

Na de enquête wil VSG graag met een aantal gemeenten nader in gesprek over de speerpunten. Onderaan de vragenlijst kunt u aangeven of u bereid bent mee te werken aan een vervolgesprek.

Basisgegevens

1. Wat is de naam van uw gemeente?
2. Hoeveel inwoners telt uw gemeente?
 - Minder dan 20.000
 - 20.000-50.000
 - 50.000-100.000
 - 100.000 of meer
3. Is uw gemeente een plattelandsgemeente?
 - Ja
 - Nee
 - Gedeeltelijk
4. Bestaat uw gemeente uit meerdere woonkernen?
 - Ja
 - Nee → ga door naar vraag 6
5. Uit hoeveel woonkernen bestaat uw gemeente?
 - 0 – 5
 - 5 – 10
 - 10 – 15
 - 15 – 20
 - 20 of meer
6. Heeft uw gemeente de afgelopen jaren te maken gehad met een gemeentelijke herindeling?
 - Ja
 - Nee
7. In welke mate is er sprake (geweest) van krimp binnen uw gemeente?
 - Niet
 - Weinig
 - In redelijke mate
 - In sterke mate
 - In zeer sterke mate

8. In welke mate is er sprake (geweest) van vergrijzing binnen uw gemeente?
- Niet
 - Weinig
 - In redelijke mate
 - In sterke mate
 - In zeer sterke mate
9. In welke mate is er sprake (geweest) van clustering van sportvoorzieningen binnen uw gemeente?
- Niet
 - Weinig
 - In redelijke mate
 - In sterke mate
 - In zeer sterke mate

Beleidsgegevens

10. Heeft uw gemeente momenteel een nota waarin aandacht is voor sport en bewegen?
- Ja, maar enkel in een sportnota
 - Ja, maar enkel als onderdeel van nota's van andere beleidsterreinen
 - Ja, in een eigen nota's en in nota's van andere beleidsterreinen
 - Nee, sport-en beweegbeleid is in onze gemeente niet uitgewerkt in beleidsnota's → ga door naar vraag 12

11. Wat is de looptijd van het huidige sport-en beweegbeleid binnen uw gemeente?

Startjaar:.....

Eindjaar:.....

Beleidsvoornemens

Geef voor onderstaande beleidsvoornemens aan in welke mate U denkt dat ze een rol gaan spelen bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 in uw gemeente.

12. Algemeen

	Geen rol (1)	Bescheiden rol (2)	Grote rol (3)	N.v.t. (0)
De gemeentelijke ondersteuning in het kader van sport richt zich meer op basissporten en minder op niet basissporten.				
Herijken en ontwikkelen van een eigentijds tarievenbeleid dat recht doet aan een rechtvaardige verdeling van kosten.				
Verbeteren van de kostenverhouding tussen binnen-en buitensport				
Sportorganisaties die bijdragen aan gemeentelijke doelen, kunnen rekenen op meer ondersteuning.				
Bevorderen van het terugdringen van lokale regels en belemmeringen waardoor sport zich beter kan ontwikkelen.				
Verkennen van de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een regionaal sportbeleid.				
De gemeente faciliteert enkel daar in sport waar de markt geen kansen ziet.				

13. Sportdeelname

	Geen rol (1)	Bescheiden rol (2)	Grote rol (3)	N.v.t. (0)
Verhogen van de sportdeelname onder jongeren.				
Verhogen van de sportdeelname onder ouderen.				
Bevorderen van de toegankelijkheid van het sportaanbod voor mensen met een beperking en chronisch zieken.				
Stimuleren om inactieve mensen (meer) in beweging te krijgen.				
Oprichten van een sportfonds zodat mensen uit lagere inkomensgroepen de kans krijgen sport te beoefenen.				

14. Sportaanbod

	Geen rol (1)	Bescheiden rol (2)	Grote rol (3)	N.v.t. (0)
In samenwerking met verschillende partners creëren van een gedifferentieerd en sporttakoverstijgend sport-en beweegaanbod voor ouderen.				
De rol van sport als instrument voor succesvol WMO beleid benadrukken en kansen vanuit de WMO aangrijpen om de sport te versterken.				
Opzetten dan wel intensiveren van de samenwerking met commerciële sportaanbieders.				
(Blijven) investeren in het gebruik van combinatiefuncties/buurtsportcoaches om duurzame verbindingen te leggen tussen buurt, onderwijs en sport.				
Stimuleren van sportaanbieders om meer actief te zijn in de wijk.				

15. Sport en gezondheid

	Geen rol (1)	Bescheiden rol (2)	Grote rol (3)	N.v.t. (0)
Stimuleren van lokale programma's op het gebied van gezondheid, voeding en beweging.				
Sport en bewegen inzetten om overgewicht tegen te gaan.				
Stimuleren van (verdere) professionalisering van het bewegingsonderwijs.				
Stimuleren van meer uren bewegingsonderwijs op scholen.				

16. Sociale structuur

	Geen rol (1)	Bescheiden rol (2)	Grote rol (3)	N.v.t. (0)
Verruimen van de mogelijkheden voor ondernemen in de sport en meer ruimte bieden voor lokaal organiserend vermogen.				
Verbreden van het aantal partijen dat samenwerkt bij de ontwikkeling en uitvoering van lokaal sportbeleid.				
Stimuleren van samenwerking tussen scholen en sportverenigingen in het kader van maatschappelijke stages.				
Sportverenigingen stimuleren zich te ontwikkelen tot sterke, vitale, maatschappelijk betrokken verenigingen.				
Stimuleren van de ontwikkeling naar omnisportverenigingen, dan wel intensivering van verregaande samenwerking tussen sportverenigingen.				
Oprichten van een (open) adviesplatform voor sport en bewegen.				

17. Sportinfrastructuur

	Geen rol (1)	Bescheiden rol (2)	Grote rol (3)	N.v.t. (0)
Meer rendement halen uit accommodaties (bij investeren in (nieuw)bouw dient ook te worden geïnvesteerd in gebruiksmogelijkheden).				
Bevorderen van laagdrempelige sportmogelijkheden dicht bij huis.				
Bij inrichting van de openbare ruimte moet er meer aandacht komen voor sport-en beweegmogelijkheden (zoals fiets-, skate-, ruiter- en wandelroutes).				
Betrokkenheid van verenigingen en gebruikers vergroten bij het onderhoud en beheer van (buiten) sport accommodaties.				
Ontlasten van verenigingen zodat zij volledig kunnen toelagen op het aanbieden van een gevarieerd en kwalitatief sportaanbod.				
Het op peil houden van een goede kwaliteit van basissportinfrastructuur.				
Sportaccommodaties met een slechte bezettingsgraad afstoten of sluiten.				
Beter benutten van sportaccommodaties als wijkvoorziening.				
Sportaccommodaties moeten waar mogelijk openbaar toegankelijk worden gesteld.				
Sportaccommodaties in dorpskernen moeten behouden blijven (zelfs in geval van onderbenutting).				
Het verbeteren van sociale en verkeersveilige bereikbaarheid van sportvoorzieningen.				

18. Sport en citymarketing

Geen rol (1)	Bescheiden rol (2)	Grote rol (3)	N.v.t. (0)

Uitbreiden van aansprekende (top)sportevenementen,

Optimaal benutten van de eigen (top)sporters, de lokale sporthelden in het kader van sport-en stadspromotie.

Het bedrijfsleven meer betrekken bij sport-en stadspromotie. Zij kunnen een bijdrage leveren aan de stads(sport-)infrastructuur.

Heeft u bepaalde beleidsvoornemens gemist in voorgaande lijst?

Voorgaande lijst met beleidsvoornemens is niet uitputtend. Als er in uw gemeente beleidsvoornemens spelen die niet specifiek staan benoemd, dan kunt u deze hier benoemen:

19. Beleidsvoornemens:

- 1.
- 2.
- 3.

20. Bent u bereid om mee te werken aan het vervolg van het onderzoek?

- Ja (laat hieronder uw contactgegevens achter)
- Nee

21. Contactgegevens

Naam:

Functie:

Telefoonnummer:

E-mail adres:

Bijlage 2: topiclijst interview

Inleiding

Voorstellen
Opleiding/VSG
Aanleiding van onderzoek
Relevantie

Algemeen

Kenmerken gemeente
Herindeling
Krimp
Vergrijzing
Clustering van sportvoorzieningen
Soort nota
Looptijd

Speerpunten van beleid

Prioritaire thema's
Prioritaire speerpunten
Landelijke thema's en programma's
Plattelands versus stedelijke gemeente
Gemeenteraadsverkiezingen
Toekomst

Afsluiten

Samenvatten
Vragen
Bedanken